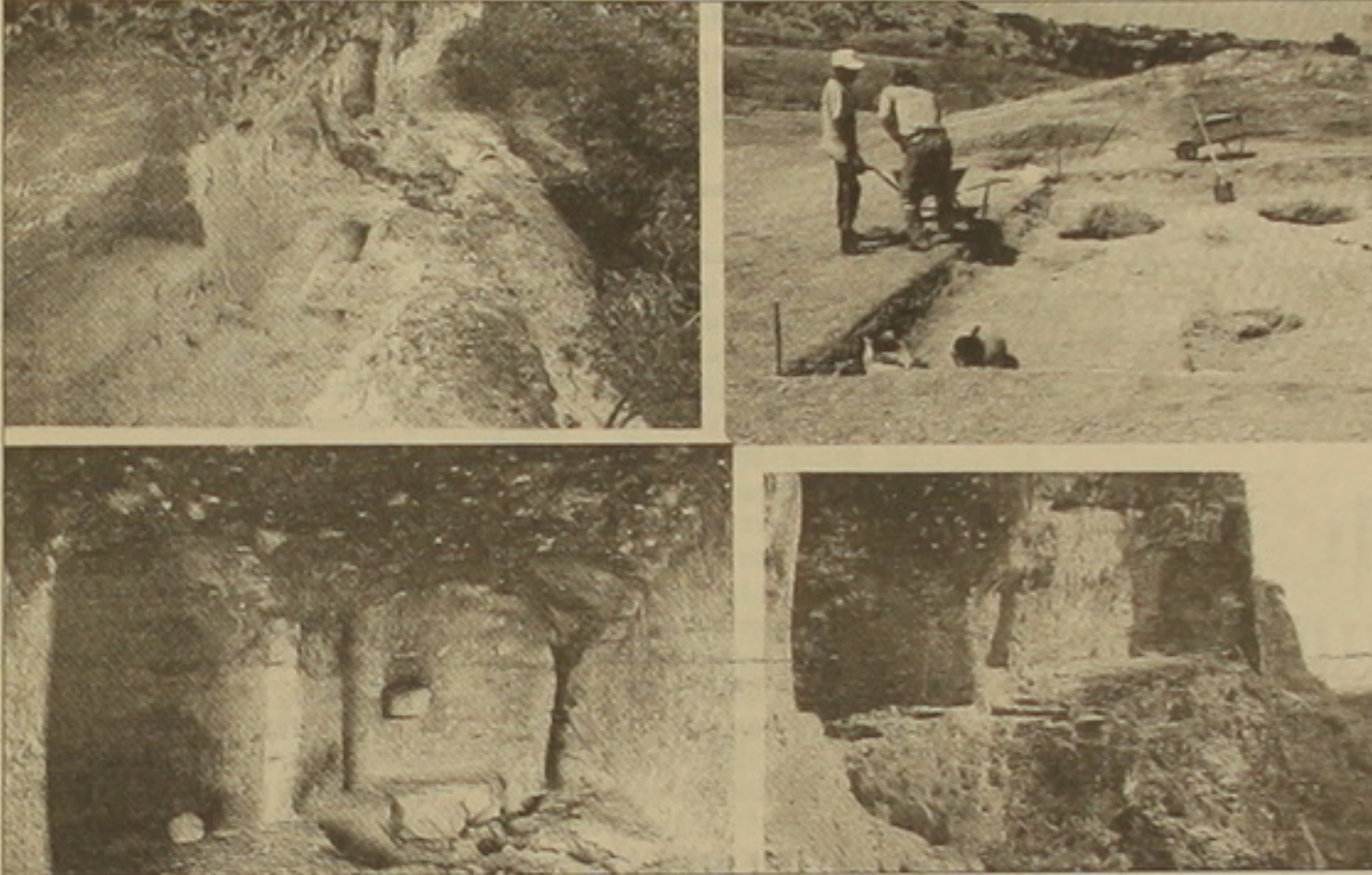

Տիգրանակերտի հայտնաբերումն արժանի է իշխանությունների ուժադրությանը

Պեղումները կշարունակվեն այս օրերի

Արդեն ինն նորություն է եւ հաստատված փաստ, որ «Երկիր» հասարակական կազմակերպությունների նախաձեռնությամբ ու ֆինանսավորմամբ ՀՀ ԱԿԱ Հնագիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի Արցախի արեւմտախումբը ձգարել է Արցախի Տիգրանակերտի կոնկրետ սեղո: Աղղամի երջակայքում հայտնաբերված Տիգրանակերտի գոյությունը հաստատող վկայություններն արեւմտախումբի ղեկավար, հնէաբան **Համլետ Պետրոսյանի** փաստամար, չեն արժանացել Հայաստանի իշխանությունների դասաճ ուժադրությանը: Մինչդեռ, ինչպես հավաստեց Պետրոսյանը, «Մեակոյն էլ ամրան է, ինչպես նախորդ» ու, բնականաբար, արժանի է գնահատականի հենց իշխանությունների կողմից, որոնք մեծ է կարեւորեցնում ազատագրված տարածքներում հայկական ֆալակերության վկայությունների հայտնաբերումը: Դա խոստում արագույց կարող է լինել, որ նշված տարածքները ֆրիստեմալան ֆալակերության օրրան են: Այդ սկզբունքը կարեւորելով է «Երկիր» միությունը մտադիր այս օրերի շարունակելով Տիգրանակերտի պեղումները՝ բացել ֆալակի միջնաբերդն ամբողջությամբ: Երկամսյա պեղումների համար անհրաժեշտ 120 հազար դոլարից արդեն հաստատված են 50 միլիոն 50 հազարը՝ Երկրային միությունից, մնացյալը նույնպես սփյուռքից հանգանակելու ակնկալի ունի կազմակերպությունը եւ մինչ օրս կատարված աշխատանքներն իրականացվել են սփյուռքի միջոցներով: Այս օրերի փուլը հույս

կա, որ գոնե այս անգամ Հայաստանի գործարարները նույնպես կաջակցեն: Ամեն դեպքում, «Երկիր» միությունը որոշակի ակնկալիներով դիմել է Հայաստանի գործարարների միությանը: Ֆինանսական աջակցություն ստանալու: «Պեղումների ողջ ընթացքում ֆինանսական դժվարություններ չեն ունեցել, սակայն Հայաստանի իշխանության ուժադրությունը եւ սեղի գործարարների անգամ հազար գոյեք ավելին արժենար մեզ համար, քան որսից ստացված 100 հազարը», վստահեցրեց Համլետ Պետրոսյանը: Նրա հավաստմամբ, Տիգրանակերտի պեղումների արդյունքներն արդեն իսկ մեծ արժեքներ են գտել աշխարհի հնէաբանների շրջանում, սակայն «արգելված տարածքներում» ակնկալել նրանց դաստիարակումը աշխարհում, անհրաժեշտ է: Բայց եւ այդպես եվրոպայի հնագետները ոչ ի դաստիարակում են Տիգրանակերտի պեղումներին, իսկ Նիցոզայի մասնագետները մասնատում են Տիգրանակերտի վիտուալ մակերեսը: Ընդգծելով Լեոնարդո Դաւինչիի Համարադրության իշխանությունների դասաճ աջակցությունը կատարված աշխատանքում, Համլետ Պետրոսյանն անդրադարձավ Հայաստանի իշխանությունների անհրաժեշտությանը. «Մեր երկրում ամեն ինչ էլ, որ իշխանություններն են որոշում, անկախ նրանից՝ լավ են, թե՛ վատ: Մենք պեղումներն արել ենք առանց իշխանության: Կարծում են, բոլորս որոշակիորեն կարիք ունենք գործելու, առաջ գնալու անկախ իշխանություններից:

Այդ ամենն անում ենք, որմեսից ցույց տալով, որ կա աղբյուր ձեռք եւ դասավոր ենք հետեւել այդ ձեռքն ու ոչ թե անընդհատ նայել իշխանություններին: Թող իրենք դաս տալուն մեզին, մենք էլ չստանք իշխանությունները լավ են, թե վատ»: Տիգրանակերտի հայտնաբերումը փաստում է նաեւ Աղղամի հայկականությունը: Հնէաբան ափսոսանքով նշեց նաեւ, որ Տիգրանի խաչքարի ոչնչացման ընթացքում դարձվել է, որ Հայաստանում չկա որեւէ մարմին, որը սեղակ լինեք ազատագրված տարածքներում եղած հուշարձանների եւ դրանց վիճակի մասին. «Հիշում են, երբ Տիգրանի խաչքարի հետ կապված ինչ-որ հանձնարարումը մեզ է գնալ Նախիջեան, աղբյուրները մի ցուցակ ներկայացրին, թե հայերը նույն կերպ են վարվում աղբյուրների հուշարձանների հետ: Երբ այցելեցինք Ազգային ժողով, արտաքին գործերի նախարարություն, դարձվեց, որ Հայաստանում չկա մի հիմնարկ կամ անձնակազմություն, որ գոնե գաղափար ունենա՝ ազատագրված տարածքներում կա՞նք աղբյուրները: Պարզելու համար Համլետ Պետրոսյանին Եւրոպայի վկայությունները, բավական է խորհրդային տարածքներում աղբյուրների հրահանգները աղբյուրների հրահանգները գրի մահմեդական հուշարձանների լուսանկարները համեմատել այսօր եղածի հետ, հասկանալու, որ դրանք հնարավորինս դաժակաբան են:

Ն.Ն.Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Արմեն Աւոսյանը դաժանաբան էր ԼՂ հարցով որոշում կնքվող «ազգայնական համաձայնությունների»

Ղարաբաղյան թեման սրբախոսությունների ու մատակարարների համար չէ: Ասվածը վաս չի կարող հնչել, եթե հասցեագրվում է ոչ միայն ուրիշներին, այլեւ սեփական անձին: Հանրապետական կուսակցության ներկայացուցիչ, ժամանակավոր Արմեն Աւոսյանն ավելի շուտ այս մտքի հասցեատեր էր սեմնում ուրիշներին, քան որ ինքն հենց դրանով էլ զբաղված էր երեւ «Փասարկ» ակումբում: Խոսքի վարդապետության դրսեւորմանը բնավ չզիջելով մեր միակ «ազգայնական» հայտարարությունների ոգուն Աւոսյանն, այնուամենայնիվ, առավել բովանդակալից ու իմաստալից չներկայացրեք ֆալակերության մեջ համախ կամ էլ ընդհանրապես չզգագործված ձեւակերպումներով մասնագետներին:

Ղարաբաղյան թեման սրբախոսություններին (ղարաբաղյան եւ հայաստանյան նախազահականների հավելումներ), աղբյուրների լուսանկարները ակնկալության հրահանգներն անհրաժեշտություններին է այլ նմանորակ օրակարգային խնդիրներին Արմեն Աւոսյանի անդրադարձն էլ թեւեւ սեփական խոսակցության վկայությունն էր: Ավելի հետաքրքրական կարելի է համարել Աւոսյանի այն դիտարկումը, թե ինչ «հանցավոր համաձայնությունների» են գալիս հենց Ղարաբաղյան հարցի անչլուծյալը ՀՀ ֆալակերական որոշումներն արեւմտյան ինստիտուտներում հանդիպումների ժամանակ: Ընդ որում, իշխանությունների կողմից այդպիսի «ազգայնական համաձայնությունների» ակնկալության մասին հարցադրման Աւոսյանը բացատրաբար դաստիարակեց:

Նշելով Հանրապետականի համաձայնական ցուցակում իր զբաղեցրած 13-րդ սեղի հանդեպ որեւէ ֆորմալ չունենալով «Փասարկի» հյուրը ակնարկեց կուսակցական ինչ-ինչ ծանրաներից իրեն հասած սեղեկությունների «վրդակցուցիչ»: Ինքնուրույն մասին, ինչին կանդիդատնա բուն ֆորմալ չունենալով ընթացքում: Ի դեպ, այն խոսքերին, թե որոշումներն արդեն մարդկանցից անձնագրեր են հավաքում՝ թեւեւ աղբյուրներին այդպիսով «ժամբարների մրցումակայությունը» ընթացական գործընթացներում, Աւոսյանը դաստիարակեց զուտ կուսակցական գաղափարախոսությունների ոգով այն է՝ նման երեսուրբների դեպքում Հանրապետականը ֆալակեր կենտրոնակի: Հարցադրման մեջ հենց Աւոսյանին ուղղված «ամենախիչ կոտորակները հանրապետական» ուրակումը դաստիարակեց իրեն անհրաժեշտ հանրապետականների մեծամասնության վրա:

Երեւի կազմակերպող: Ա. ՏԱՐԻՆՅԱՆ

200 աղբյուրային փախսականների նյութական կորուստները կազմում են 200 հազար ԱՄՆ դոլար

Շուրջ 200 աղբյուրային փախսականներ դիմել են ԼՂՀ նախագահ Արկաղի Ղուկասյանին խնդրելով աջակցել ստանալու իրենց փոխհատուցումները՝ աղբյուրային կորուստների եւ ֆրեական տարրերի կողմից իրենց հասցված բարոյական եւ նյութական վնասների համար: Դիմումներին 150-ը Բաբայի փախսականներն են, սասնիքը՝ Կիրովաբադի, մնացածները՝ Շամախիի, Չաֆաբալայի, ինչպես եւ աղբյուրայինների զավթած Մարտունացի եւ Արծվաբերդի բնակիչներ: Այդ դիմումները կանխավ ներկայացվել են «Փախսականները եւ միջազգային իրավունքը» ֆալակերական հասարակության ցանցին, որի հավաքված 200 դիմումներն փախսականներին հասցված նյութական վնասը կազմում է 200 հազար ԱՄՆ դոլար: Հավաքված կատարվել են 1989-90-ական թվականների զե-

րով, այնպես որ նյութական կորուստների իրական արժեքը հավանաբար կրկնակի, եռակի ավելին է: 61 մարդ հայտնել է, որ բանկային ավանդներ է ունեցել Աղբյուրային, եւ նրանցից 32-ին իրենց խնայողությունները չեն վերադարձվել: Բնակության նախկին վայրերը վերադառնալու ցանկություն են հայտնել միայն 2 հոգի Մարտունացից եւ Արծվաբերդից: Մնացած 198-ը ոչ մի դեպքում չեն վերադառնա նախկին բնակատեղիները: Ավելակվում է, որ մոտ ժամանակներս այս դիմումները կհասնեն հասցեատերին: Զաղափաղական հասարակության ցանցը համոզվում է հայտնում, որ վնասի փոխհատուցման միակ հավանական ռեսուրս կարող են լինել ԼՂՀ իրավափորությունը զսնվող անվստահության գոտու տարածքները:

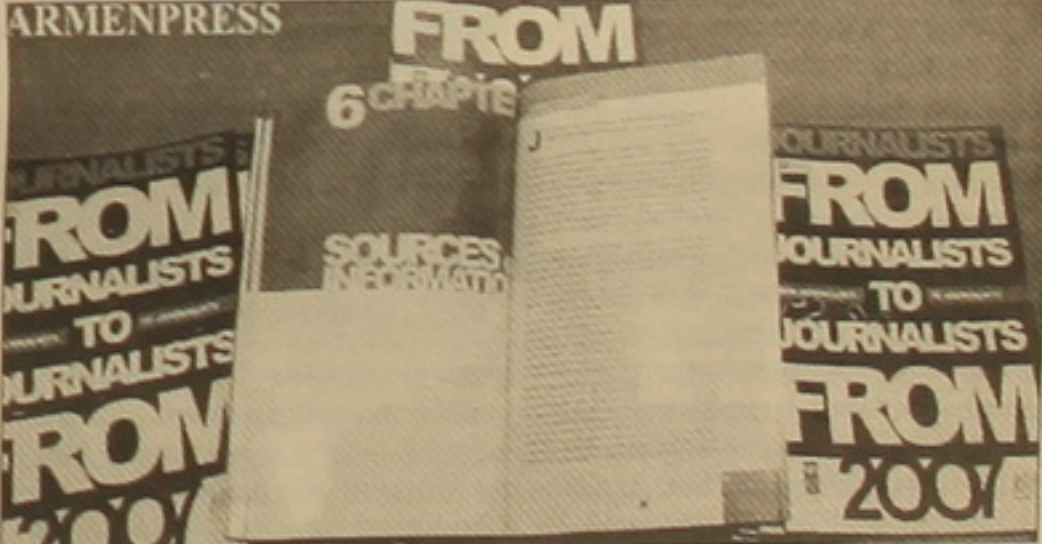
Գ. Գ.

«ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻՆ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻՆ»

Տարածաշրջանի լրագրողների համագործակցության նոր դարձ

Մեր գյ Փարաջանովի տուն-թանկարանում երեկ հյուրընկալվել էին Մեծ Բրիտանիայից, Հունաստանից, Բուսնիա եւ Հերցեգովինայից, Վրաստանից ժամանած փորձագե-

թյան ազատություն, ՉԼՄ-ների մասին օրենք, ժողովրդական իրավունքներ, հետախուզական լրագրություն, լրագրության արդյունքներ, գործնական աշխատանքի ունակու-

ներ ու լրագրողներ՝ Հայաստանում Մեծ Բրիտանիայի դեսպանատան, Բրիտանական խորհրդի ու ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակների հրավերով մասնակցելու «Լրագրողներից լրագրողներին» անգլերեն ձեռնարկի շեմադրությունը: «Ձեռնարկը նախատեսված էր անցած տարի մեկնարկած «Լրագրողներից լրագրողներին» ձեռագրով, համաձայն որի Հայաստանից, Վրաստանից եւ Աղբյուրային մրցույթով ընտրված ընդհանուր թվով 30 լրագրողներ 10-օրյա ուսուցողական դասընթացներ անցան Լոնդոնում, իրենց փորձառությունն ու գիտելիքները հարստացնելով բրիտանացի անվանի լրագրողների դասախոսություններն ունկնդրելով ու հեղինակավոր խմբագրատներ, գործակալություններ այցելելով: Լոնդոնից վերադառնալուց հետո ձեռք բերած գիտելիքների դասարան լրագրողները փոխանցեցին մարզային լրագրողներին, մարզային կազմակերպված 3-օրյա դասընթացների ժամանակ: Մարզային լրագրողների հետ շփումներից էլ ավելի հարստացած եւ ուսուցանելու վարդապետական վստահ կային արած, նրանք անցան ձեռնարկի ստեղծմանը, որ ստեղծվել էր 3 ամիս: Աղբյուրայիններն ու վրացիները ստացան աշխատանքի իրենք բաժինը, մերոնք՝ իրենց ու անցան գործի, կարճ ժամանակահատվածում ավարտելով գրի 7 բաժինների շարադրումը՝ լրագրության սկզբունքներ, երկրա, սեղեկագրու-

թյուններ: Ծրագրի ղեկավարների ղեկավարությամբ, լրագրողները բաժնում հավել են անվանվել սվալ երկրի լրագրողները անվանվել օրինակներ: Ինչպես երեկ նեցք ծրագրի ղեկավար Արեւիկ Սարիբեկյանը, ձեռնարկը շուտով կթարգմանվի նաեւ ռուսերեն ու հայերեն, ընթերցողների շրջանակն ավելի ընդլայնվելու նկատառումով: Ծրագրի մասնակցներին ողջունեցին Մեծ Բրիտանիայի փոխդեսպան Ռիչարդ Հայդը, ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի մասնական ներկայացուցիչ Տեղական Ավետանուր Ավանեսյանը, Բրիտանական խորհրդի հայաստանյան գրասենյակի սեփական Թոնի Զոնեբեքը, հույս հայտնելով, որ ծրագրի մասնակցների համագործակցությունն էլ ավելի կամրախոսվի ու բարեբեր կլինի 3 հանրապետությունների համագործակցության համար: Հայաստանի դասախոսներով աղբյուրային լրագրողները ձեռնարկ ու շեմադրությունները ներկա չէին, նրանց տեղը թափուր կմնա նաեւ այսօր «ԼՂ» հյուրանոցում հրավիրվելիք «Երկխոսություն առանց սահմանների» միջազգային համաժողովում: Միջոցառման ժամանակ մրցանակային դարձավ ծրագրի «Առավել» օրաթերթի լրագրող Աննա Խորախյանին՝ «կառավարության գործունեությունը լավագույնս լուսարարելու համար»:

Գ. Գ.

Պահանջվում է ... հեփաթ

Լազերային շայնասկավառակ փոփոխելու և մեծերի համար

ՆԱՏԻ ՄՈՐ, ԱՊԱ ՄԻԱՅՆ
ԳՈՐԾԱՐԱՐ ԿՆՈՋ
ՆԱՏԻԱԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ

Այս *Մաթեմատիկա* «MONARCH TV»-ի սնորհը, հեփաթները լազերային սկավառակով ներկայացնելը նախ մոր, ապա միայն գործարար կնոջ նախաձեռնություն է համարում:

- Հեփաթների ընտրությունը կատարում են դասական բարձր, որը ամենեփն էլ հնացած չեն գտնում՝ որևէ էլ ժամանակները փոխվեն, արժեքները չեն դադարի այդպիսին լինելուց: Բարությունը միշտ էլ բարություն է, դարձապես այն դեպքերում, սերմանել:

- Կարծես սեփական հնարավորությունները, հեռուստատեսությունն ու մասնակիորեն ռադիոն լուծում են այդ խնդիրը:

- Այն, ինչ խիստ ժամանակակից է կամ ստեղծված է մեր օրերում՝ արդեն իսկ շարքեր ձեռնով առաջարկվում է, սակայն դասականը կարծես բացակայում է: Երեխաների մասին մտածելով՝ ձեռնարկեցի այս հեփաթի ծայնագրությունը: Վաճառում չգտա մամուլի մեջ սկավառակ: Մանկությանս արհեստը ընտրությունը մեծ էր եւ բարձրակարգ՝ հիշում եմ Սուրեն Զոյաբյանը դարձել էր սերնդի դասուցիչը, ամենուրեք էլ են նրա կատարմամբ հայկական հեփաթները: Այսօր իրականությունն այլ է, չնայած սեփական բաց ավելի մեծ հնարավորություններին:

Իսկ սկավառակը նաեւ ռեկլամայի դասուցիչը հասկանալու փորձ է:

- Եւ ի՞նչ դարձեցի առաջին փորձով:
- Դասելով արձագանքներից՝ դասուցիչը կա, իսկ ռեկլամայի գրքեր ունենալը առաջինը: Անգամ հեփաթի ռուսերեն մասուցման դեպքում դասուցիչը կա: Իսկ դասուցիչն ու ծայնագրեցի հեփաթի ռուսերեն շարքերակը, քանի որ միջոցները ստղ էին՝ միայն սեփական ուժերով աշխատեցի, իսկ ծայնագրությանը մասնակցած բոլոր անձինքն ռուսական կրթություն ունեն:

- Նյութակ ունե՞լ այդ գործը բարունակելու եւ միայն սեփական ուժերով:

- Ծրագրում ենի Հովհաննես Թումանյանի հեփաթները ծայնագրել, բայց արդեն դեռասանների մասնակցությամբ եւ ավելի հարուստ երաժշտական ձեռնարկմամբ, քան արված է «Ծննդյան տոների թագուհին» հեփաթում:

- Իրականում հարկ կա՞ր Անդրեյի հեփաթը փոփոխելու:
- Սկավառակի թողարկումից եւ համադասարան արձագանքից հետո լիովին վստահ եմ, որ անհրաժեշտ էր փոփոխություններ կատարել: Հարկավոր էր փոփոխել թեթեւացնել սեփազնուցել եւ գտնել երեխայի ընկալմամբ ավելի լավատեսական ավարտ, քան բնագրում էր: Ձեռնարկում էլ արեցի երեխաների օգնությամբ՝ նկարագրումները աղջիկներն արեցին, գուցե դա էր մեծագույնը, որ դուր է գալիս երեխաներին:

«Մեծ բոլորս գալիս ենք մանկությունից...»

Անկախ արհեստը թեքստ բոլորիս հեփաթ անհրաժեշտ է, հասկալիս արժեքների ձեռնարկում մեր ժամանակներում: Կարծես դեպք է հեփաթի իրականությունից վերցնել մի ինչ բարություն, սեր, զեղծկություն... Այնպես որ, լինում է, չի լինում մի ԵՂԵՆԻ, որի մասին ժամանակին դասուցիչ էր Լանա Զոյաբյան Անդրեյին ու հետո բաց-բաց: Այսօր էլ դասուցիչն են լազերային սկավառակում: Անդրեյին «Եղենի» հեփաթը «Ծննդյան տոների թագուհին» մոր անունն է ստացել, հերոսները՝ ծայն եւ մոր ձեռքով «MONARCH TV»-ի թողարկած լազերային սկավառակում: Զայնագրված շարքերակի հետ առաջարկվում է մուլտի հեփաթի գունազարդ գիրք: Այնտեղ հեփաթի հերոսների խոսքը ներկայացվում է շարքեր գույներով եւ հենց երեխաների նկարագրումներով: 35 տղաների ընթացում համադասարան դեռակատարումներով ներկայացվում է «Եղենի» հեփաթի նորագրված ու նորանուն շարքերակը:

ՆՅՈՒԹԸ ՄԱՏՈՒՑԵԼՈՒ ԵՂԵՆԻՆԻ ԲԱԶՄԱԶԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿԱՐԵՎՈՐ

Սուսաննա Մարգարյան
- Լավ դասուցիչ հեփաթը երեխայի եւ՝ հիշողությունում, եւ՝ մտածողությունում է սեղ գտնում, երեակայությունն էլ զարգացնում է: Բայց դե հեփաթասացությունը արվեստ է, որին բոլորս մասն են դասուցիչը, ծնողները չեն կարող սիրաբեղել, միջոցներ երեխան դասուցիչն ունի հեփաթ լսելու:

- Հեռուստատեսությունը, ռադիոն, համակարգչային խաղերը չեն լրացնում այդ դասուցիչը:

- Իհարկե ձեր թվարկածի դեռ, ազդեցությունը մեծ է, երբեմն անգամ անցանկալի, սակայն դա շարքեր է: Գե՛ որ դասուցիչը նյութը հեփաթում է առաջացնում եւ ընթերցանության հանդեպ, եւ երեակայություն զարգացնում: Անդրեյին «Եղենին», որ այս արքերակում «Ամառի թագուհին» է, կարծում եմ անհրաժեշտ ձեռք է մասուցված, եւ ուրախ եմ, որ փորձ է արվում եղած դասուցիչը լրացնելու:

- Հեփաթները լազերային ծայնասկավառակով մասուցելու դասուցիչն են ստանում:

- Կարող եմ դասել որդու օրինակով: Նա 12 տարեկան է, հեփաթներն է ու սղավորվող (այդպիսի երեխաները, կարծում եմ, ինչ չեն) հաճույքով լսեց հեփաթը, միաժամանակ կարդաց: Կարծես է նաեւ, որ այս կերպ հեփաթին կամ դասուցիչին ծանոթացնելը աշխատանք է ոչ միայն աչի, այլ երեխայի ինտելեկտի, տրամաբանության, երեակայության զարգացման ուղղությամբ: Իհարկե, ընկալումը կարող է ավելի հեշտ լինել, երբ արդեն դասուցիչն մասուցված է սեսաբար: Այս դեպքում ինձը՝ երեխան է նկարում այն, ինչ-որ դեպք է սեսներ՝ մուլտիպլիկացիոն, ռեժիսորի մասուցմամբ: Խոսքը խաղարկային կամ մուլտիպլիկացիոն մեծամասն մասին չէ, այլ երեխային հեփաթումը նյութի մասուցման եղանակների բազմազանություն: Երեխաների բարձր սեփազնուցանելի հետ այդպիսի արագ եւ անընդհատ հաղորդակցվելու ունակությամբ ուրախանալ-հոյակապալը խաղարկային է: Մի օր գիտակցում եմ, որ մեծ ֆաղափ բարձրարկերից մեկում մեկուսացած երեխա եւ մեծացնում, սկսում եւ երազել երեխայից բնության գրկում սեսնելու, հողով ու ֆառով նրա հրավելու մասին: Երեխան դեպք է գուցե ինչպես կենդանի մարդկանց, այնպես էլ բնության ու նրա ծայնների հետ: Իհարկե, լավագույն շարքերակը կլինեք, բայց միշտ չէ հնարավոր:

- Ի՞նչ այլ ծայնասկավառակ կցանկանալի, որ հայնսվեք Ձեր սղային ծայնադարձում մինչեւ եղենու հովին մստելու:

- Շատ կցանկանալի, որ նա լսեք մեր ժողովրդական հեփաթները նաեւ բարբառներով ծայնագրված: Անդրեյին կգնեի այն հեփաթները, որոնք հեղինակում են հենց իրենք՝ մեր ժամանակի մանուկները: Իսկ այդպիսի, համոզված եմ, բաց կան: Պարզապես դեպք է հավաքել դրանք եւ գնահատել որդու մանկական ստեղծագործությունները:

Սուսաննա Մարգարյան

ՆԵՐՎԱԹԸ ԲՈՒՆՈՒ ԿԱՄԱՐ ԵՎ ԳՐՎՈՒՄ, ԲԱՅՑ ՓՈՐՔԵՐԸ ԱՎԵԼՈՒ ԵՆ ԿԱՄԱՆՈՒՄ, ՈՐՈՒՆԵՆԵՆԵՆ...

Վահագն Պողոսյան,
12 տարեկան, 6-րդ դասարան
- Լավ կլինեք բացացնել այդ դիսկերը, շարքեր հեփաթներ դասուցիչն եւ մեզը գիրքն էլ լինեք: Գրված բաց հեփաթի էր, լսելիս չէի փորձում դերերը կատարել, բայց ուզեցի հետեւում էի գրված, դասկերացնում էի հերոսներին: Երբ մուլտը նայում եմ կերպարների դեմքը, արտաքինը հիշում եմ ու այլ կերպ չեմ դասկերացնում, իսկ լսելիս դասկերացնում եմ: Այ՛նք, ի՞նչ, բերան ունի իմ եղենին:
- Հեփաթի մյուս հերոսներին էլ ես դասկերացնում, ինչ ես մտածում նրանց մասին:
- Ավելի բաց դուր եկավ ազգային եւ տնտեսական ծայնը, իսկ կերպարներից մուլտիկը, տնտեսաբանը, ազգային դուր եկան ու վերջ: Մուլտիկը դաժան չէր, տնտեսաբանը ձեռնարկությունը ասաց ու միթաբար, «Պու կմահանաս, բայց ինչ անասներից ուրիշ փոփոխելու վերջը ուրիշ լինեք՝ չվառեմ եղենուն, այդպես էլ եղավ: Բայց ինձ դա դուր չեկավ: Կուզեցայի վերջը ուրիշ լինեք՝ չվառեմ եղենուն, որ արդեն, լավ կլինեք անտեսից ընդհանրապես չկրեմի:
- Ամառից եղենին չե՞ր զարդարում զանգ, Վահագն:
- Մեմ արհեստական տնտեսաբան եմ զարդարում նոր տարու: Գե՛ որ ուզի բնական զարդարելի:
Հեփաթը կարդալուց հետո ընդհանրապես չեմ համաձայնի, որ մեր զանգ կենդանի, բնական եղենի զարդարելի: Հեփաթը բոլորիս համար է գրվում, կարծես չի սղան կկարդա, թե աղջիկը, եղենի զարդարելի: Հեփաթը բոլորիս համար է գրվում, կարծես օրինակ փոփոխել հավատում եմ, չէ՛, Ձմեռը բայց փոփոխել ավելի լավ եմ հասկանում, որովհետեւ օրինակ փոփոխել հավատում եմ, չէ՛, Ձմեռը Պողոսիկին ու էլի հրաբխների: Հետո մեծանում սկսում եմ չհավատալ, սկսում եմ ավելի վառ ընկալել:

ԿՈՒԶՆԱՅԻ ՆԵՐՎԱԹԵՐԸ ՄԻՇՆ ՈՒՐԱՄ ԿԵՐՁԱՆԱՅԻՆ, ԲԱՅՑ ԿՅԱՆՐՈՒՄ ՏԱՐԵՐ ԵՎ ԱՆՈՒՄ

Անի Կոստանյան,
9 տարեկան, 3-րդ դասարան
-Դե եղենին անխել էր՝ ինձ նման (ծիծաղում է): Անխել էր, որ ուզում էր բաց մեծանալ, որ իր մանկությունը չէր վայելում: Զարդարելու համար ուրախացել էր, բայց կրեցի զարդարելու համար: Իսկ ինձը միշտ վայելեք իր ժամանակը, երջանիկ կարող էր լինեք: Զամին էր խելացի, մուլտը էր խելացի: Լսելիս սեսնում էի նրանց: Եղենին սիրում էր, ի՞նչ, ակամբ, բերան չուներ, բայց սղացիլ էր ու սիրում:
Ուրեքն դեռ բաց լավ չգիտեմ, գիրքն ունեի, հայերեն կարդացի, բայց դուր չեկավ: Վերջը լավ չէ՛ր եղենին առանց կոն ունենալու մտազգավ: Իսկ լսածս հեփաթն ավելի բաց դուր եկավ ինձ, ավելի ուրախ էր: Կուզեցայի հեփաթները միշտ ուրախ վերջանալիս, բայց կյանքում շարքեր է լինում:
- Կարող էր հեփաթն ուրիշ ավարտ ունենալ եթե եղենին չեսաղեք մեծանալ:
- Եղենին ուզեք, չուզեք կրեք ունեի, որովհետեւ նրա կարծիքը չէիս հարցնում: Մարդիկ միայն իրենց մասին էին մտածում: Ինձ հայրիկը դուր չեկավ, որովհետեւ իրենք բոլորը դաժան էին: Հենց միայն այդ օրվա համար իրենք կրեցի եղենուն: Հայրիկը ամեն ինչ երեխաների համար արեց, անխել էր, որ եղենուն կրեց: Եթե իմ հայրիկը այդպես կրեք եղենի բերել կասեի, որ դաժան է: Մեմ եղենի զարդարում եմ, մտազգավ, արհեստական:
Մեծերն էլ հեփաթները հասկանում են, հեփաթը բոլորիս համար է, չէ՛:
- Կուզեցայի էլի հեփաթներ լսել, Անի:
- Երեւի ավելի համախ մուլտ նայեմ, բայց հաճույքով եմ լսում: Երբ հեփաթը լսում եմ նաեւ սեսնում եմ իրենց ոնց կան, հեփաթային չեմ դասկերացնում, դասկերացնում եմ ինչպես կան: Բայց եթե նկարեմ, ապա՝ մարդկանց, որովհետեւ սիրում եմ մարդկանց նկարել:

Անի Կոստանյան

Մուլտիպլիկացիոն նոր ֆիլմաշար ենթ ունենալու

Աշխարհայացք Է

Աշակվելու

«Չինգ րոմեից: Լավ արի սասնիկը րոմեից՝ մայրիկս ոյիսի հա- մոզն»:

- Եղ ի՞նչ եմ մտաւրում:
- Հասկանո՞ւմ ես, մայրիկ, հասկանում ես՝ արձակուրդներին ու- զում ենք գնալ Տիգրանակերտ:
- Երեմ երեխա՞, առանց մեծերի՞:
- Մայրիկ, մենք արդեն սասնեկու սարեկան ենք:
- Հոո՞ր հարցրեմ, թող ի՞նչն ասի»:

Մոր եւ որդու միջեւ այս երկխոսությունը ուղեկցվում է Թաթուլ Ալ- բունյանի անվան երգի-դարի ժեսական անսամբլի մենբերգչուհի Լուսիկ Բոչյանի կատարումով, որ հեռարձակվում է ռադիոյով եւ հե- ֆին լուսնում՝ դասին երեսուրդ է Անդրանիկ զորավարի լուսանկարը: Երաժշտությունը հաջողվում է Արամ Խաչատրյանի «Լեզգիները»- նի Տիգրանակերտ գնալու թույլտվության բացակայանքով:

- Գալիս եմ, Արամն էլ է գալիս: Հայրիկս ասաց. «Ժամանակ ունեմ իմնուրույն արիելու: Եւ հետո, եթե Արամը ուզում է մասնաբան դառնալ, ապա վրաս չէր լինի. գիտե՞լի՞նք ձեռք կբերի»:

Գործողությունները ծավալվում են 2050 թվականին Հայր երկրի Կարին փողոցում:

Ներկայացվածը դրվագ է մուլտիպլիկացիոն ֆիլմաշարից: Մուլ- տիպլիկացիոն նոր ֆիլմաշար ենք ունենալու: Գործն արդեն ընթաց- լի մեջ է: Պատասխան են առաջին երկու մասերը՝ «Տիգրանակերտ» եւ «Բայազետ»: Դրանցից յուրաքանչյուրը սասնիկը րոմեի սեղոու- քանք ատանձին՝ ավարտում ֆիլմ է, նաեւ մասն է ընդհանուր մեծ շարի: Այն ներկայացնում է հայոց ժամանակները՝ հիմն ընդունելով համամարդկային արժեքները եւ առանց կենտրոնանալու արդեն իսկ աղագուցված փաստերի վրա:

Տեսաւարը յարգ է, գունդ, ձայնաւարը՝ հսակ, հագեցած, բայց եւ ընկալելի: Հնչում է սլավոնական լավագույն կատար- ումը: Տեխնիկական ընթացքում է առանց շինծու շեքերի եւ ընկալան: Մուլտիպլիկացիոն ֆիլմաշարը բոլոր բաղկացուցիչների համագոր- մարով ամբողջական սեղեկակություն է հաղորդում: Այդ նպատա- կով օգտագործված է յուրաքանչյուր դեպքում՝ առանց մուլտիպլի- կացիոն ու գեղարվեստական նորարարությունների եւ զարդարանի: Վերջինները, ըստ հեղինակի, շուտ են հնանում եւ սկսում խանգարել բովանդակության ընկալմանը:

Ֆիլմաշարը ՀՀ մշակութային նախարարության ղեկավարում է ստեղծ- վում, մտադրագումն ու կատարումը ռեժիսոր-մուլտիպլիկացոր Բորիս Ասիականցին է, որի հետ է ստորագրվում ներկայացվող մեր հարցազույցը:

Եթե այս մասին լսեն երեխաները, ասեն 50 տարի անց, գուցե նրանցից մեկը կարողա- նա ավելի ճշգրիտ վերանայել եզրագծային հիերոգլիֆները: Այդ ժամանակ արդեն կղմ- դեն այս կամ այն, իսկ դրա համար ժես է սե- դյակ լինեն, որ այդ խնդիրը կա:

- Ֆիլմաշարի նպատակը հենց միայն յարգաբանում չստացած ժամանական խնդիրների փոխանցումն է հաջորդ սե- րունդներին, թե՛ կա ավելի ընդգրկում նպատակ:

- Հայոց ժամանակները, փառաբանությունը, մասամբ նաեւ գրականությունը մեր հասարակությանը բարունակ թույլ չի տալիս հրա- ժարվել զոհի բարոյաթից: Միաժամանակ, ամեն ինչ սանուկ տալուց հետո հայ ազգի հանձարեղության մասին ժողովուրդները խորացնում եւ համադասասխան աղագուցները առկա են մտում, չնայած կան: Լավ, իսկ դա էլի որքան կարող է բարունակվել: Հայ երեխան չլիք է մեծանա որդես հզորներից Թուրքիայի ղեկավարը հայոցը ցեղասպանու- քյան զոհ: Երկար մտածեցի ու որոշեցի իսկա ֆիլմաշար ստեղծել, որը կդաստիարակի ոչ թե փառաբանություն, ոչ թե ռազմավարություն, այլ աշխարհայացք, աշխարհընկալում:

«Տիգրանակերտ» ֆիլմում հայրենական յարեւրազում հաղթանակ սանուկը 16 տարի անց՝ 2050 թվականին հայոց յարեւրազն դասա- ժամ է Կարին փողոցում, Հայաստան էլ կոչվում է Հայր ու զբաղեցնում մոտավորապես Սեւի յարեւրազով որոշված տարածքը: Դասին մաս- նակից երեխաները ծնվել են, երբ այդ տարածքն արդեն Հայաստան էր եւ թուրքական բռնազավթման ու Թուրքիայի մասին գիտեն միայն յար- մություն դասագրքից: Եւ նրան գնում են Տիգրանակերտ:

Այս կերպ յարեւրազը սեղեկանալու դեղում նրան կցնցվեն՝ ի- մանալով, որ այդ մեզ յարեւրազը, յարգվում է, մեր չէ: Կծեւալուրդի ոչ թե լացակուման մտածողություն, այլ ցատում, արդարացի ցատում, որն իր հետ այլ կարեւոր մոտեցումներ կբերի: Տեղ լինելու յարեւրազն ա- յղագուցներ իմենես կենդակայացնեն՝ առաջնորդվելով ոչ միայն հին լինելու զարգափարով:

Միևնուրե մեր արժեքները թողան՝ ընկած դես ու դեն՝ փորձում են փոխառված մոտեցումներով մեր յարեւրազներում արժեքներ հորհնել:

- Գլոբալիզացիայի գնացող մեծորդ իրականությունում ան- գամ հնարավոր չէ՝ վերջինը դիտարկել գոնե որդես ոչ վնասակար: Ի վերջո ուղիղ ծանադարի է դեղի գլո- բալացում:

- Օրինակով յարեւրազներ: Ռոմեոյի եւ Տուլիտի յարեւրազները մեզ չափազանց դուր է եկել ու չեն հաղաղել՝ հայկական տարբերակ են գտել: Արա Գեղեցիկ եւ Շա- միրան, բայց այն դա շատ ավելի ոգե- շունչ յարեւրազներ է եւ շատ ավելի բարձր արժեքների ու արժանիների դրսեւորում: Ասում են Արամ այնքան էր սիրում իր կնոջը՝ Նուարդին, որ մեծեց Ասորեստանի թագուհուն՝ Շամիրամին: Բանը դրանում չէ, այն խնդիրը, յարեւրազ էլ յարեւր է, որ Արամ ոչ միայն 14-ամյա յարեւրազն էր, այլեւ հարեւր ունեցող թա- գաւոր էր: Այն ժամանակ հարեւր ընդունված երեսուրդ էր, յարեւրա- յես Արա Գեղեցիկի՝ Հայոց արեւայի հետ այդպես յարեւրազն օգտա- գործելու սկզբունքով խոսել չէր կարելի՝ նույնիսկ եթե փորձն անողը Շամիրամն էր:

Կարծում են՝ այս սկզբունքով յարեւր է դաստիարակվեն հայ դեղա- հասները, իմանան, որ ամեն մի Շամիրամ իրավում չունի կանչել-օգ- տագործել-ժողովուրդ, որ Արա Գեղեցիկի արարել թիւում էր արժանա- յարեւրազն եւ զոս հայկական հյարեւրազն սկզբունքից, այլ ոչ կնոջ հանդեղ անդաւաճան սիրուց:

Ֆիլմաշարում ներկայացված ցանկացած խնդիր մասնուցվում է որ- յես վերջնականադես յարեւրազն չստացած երեսուրդ, ամեն որ ամե- նեկն յարեւրազն չունեն միմիայն փաստերով առաջնորդվելու: Կարեւ- տրագույնը մոտեցումն մշակում է, իհարկե առանց խեղաթյուրումնե- րի:

- Մուլտիպլիկացիոն ֆիլմաշարը ե՞րբ կցուցադրվի, ե՞րբ կհայտն- վի վաճառում եւ արդյո՞ւր ավարտ կունենան:

- Ֆիլմաշարի ավարտը չեն տեսնում: Մտադիր են նկարել միևնույն կյան- փա վերջը: Ռոմեոյան մոտեցումն դեղում յուրի յուրաքանչյուր յի կարող լի- նել, անգամ ժամանակագրական սամանափակման յարեւրազներում: Տուցադրման ժամանակն էլ մոտ չէ: Պատասխան է միայն 2 ֆիլմ, սկսել են Երրորդի աշխատանքները, բայց դրանք որքան էլ ամբողջական՝ ֆիլմաշարի մաս են միայն: Նպատակահարմար է, նաեւ ազդեցիկ կլինի բարունակական ցուցադ- րումը, իսկ դրա համար դեղ յարեւրազն ֆիլ- մերի ամակը բավական չէ: Իմենիս հաս- կանալի է, որ վաճառի համար էլ դեղ շուտ է խոսել:

- Ի՞նչ եմ կարծում, հասարակությանը ժամանակ յարեւր կլինի մասնուցող մտածողությունը ընդունելու համար:

Հայ երեխան չլիք է մեծանա որդես հզորներից Թուրքիայի ղեկավարը հայոցը ցեղասպանության զոհ

Ռոմեոյի ֆիլմաշար ստեղծել, որը կդաստիարակի աշխարհայացք, աշխարհընկալում

Ֆիլմաշարի ավարտը չեն տեսնում: Մտադիր են նկարել միևնույն կյանքի վերջը

- Մեր հերոսների եւ յարեւրազն մասին ուզում են յարեւրազն համամարդ- կային արժեքների տեսանկյունից, ուզում են ցույց տալ փաղափ փաղափի հետե- փից, հուճարձան հուճարձանի հետեփից, որդեսից երեխաների մեջ հենց վարդ հասակից ամբողջովի, որ դա մերն է:

- Այդ ուղղությամբ մինչ այսօր արվածից որեւէ կերպ տարբերվում է ստեղծվող մուլտիպլիկացիոն ֆիլմաշարը:

- Երկար տարիներ հայ յարեւրազների ճնշող մեծամասնությունը առաջ- նորդվել է Եվրոպայի երկրների ու ժողովրդի յար- մությունում արժեւորվող յարեւրազն դեղների ու երեսուրդների համարժեղը հայոց յարեւրազնում: Արեւմուտում Նա- յողներն են գնահատում՝ եկել մեզ մոտ նադու- լեղներ փնտրել կամ մակերդնացիներ, ու այս- յես բարունակ: Միևնուրե մենք Արաւեստ ունենք, որի մասին յուս յարեւրազն Գլխական գրել է, որ նա մարդկության յարեւրազն մեջ եզակի է: Հոռուի բռնակալությունից այլ ազգերի ազատե- յում իմեն բռնակալ չդարձավ: Ֆիլմի հաջորդ մա- յում հենց այս տեսանկյունից են յարեւրազն արեւայի մասին: Այդ նրան յարեւր է ներկայացնել մեր հերոսների շարուն, նրանով հոյարեւրազն ու նրա անունով կոչենք կոչում, փողոց...

- յարեւրազն փաստերը տալիս են մամ մոտեցումն համար անհրա- ժեւես յուր, եւ ի վերջո յարեւրազն յարի ճնշարեւրազն կարող է չեղափոխվել համամարդկային արժեքների շարունակում:

- Երեխաներն մանրամասները ներկայացնել չեն կարող, որովհետեւ դժ- վարամար է, ճնշարեւրազն անել նույնպես չեն կարող, որովհետեւ հսակ ու ճշգրիտ չէ: Այն, ինչ արդեն վաղուց աղագուցված յարեւրազն փաստ է, յարեւրազն չեն համարում ներկայացնել՝ դա արդեն հարց չի յարունակում, հիմնախնդիր, յարեւրազն չի ներառում: Միևնուրե շատ են յարեւրազն համար այն խնդիրները, որոնց յարեւրազն համար հարկավոր է դրան յարեւրազն, փոխանցել, որ- յեսից հաջորդող սերունդները իմանան իրենց անելիքը: Օրինակ, ֆիլմերից մեկում խոսվում է Սեթանի երկրի, Թուրքիան համար փարավորի ու նրա սիրելի կնոջ՝ Նեֆթիսի մասին, որը Սե- թանից էր: Հայաստանով ճամփորդող երեխա- ներից փոխը հարցնում է.

- Նա հայուհի՞ էր:

- Պոնդել չի կարելի: Միայն գիտեն, որ նրա հայ- րը Սեթանից էր Եգիպտոս եկած Ա3 զորավարն էր:

- Հայ:

- Ասում են, չգիտեն: Եգիպտոսները Հ տա չունեն եւ չեն կարող յուրեղ նա ՀԱ3 էր, թե Ա3:

- Շատ են յարեւրազն այն խնդիրները, որոնց յարեւրազն համար հարկավոր է դրան յարեւրազն, փոխանցել, որդեսից հաջորդող սերունդները իմա- նան իրենց անելիքը

ԱՐՃԱՊՈՒՄԱՆՈՐ ԱՆՁՔ ԵՒ ԻՍՄԱՍԱՎ

Փորշը փողոցում էր, հաղթանակը՝ միջազգային փառաստումում

«Հայաստանի փոփոկ երգիչներ»-ը Երևանից են ու հարակից բնակավայրերից: Չնորհա՞ց են եւ միասնականության ուժին տե՛ր: Դա էլ երգչախմբի միջազգային ճանաչման հիմն է: Երգչախմբի ղեկավարը Գևորգյանը ու զխմբավոր ղեկավար Տիգրան Կեֆեյանի եւ յուրաքանչյուր փոփոկ երգիչ աշխատանքի, սիրո արդյունքն է հարուստ կենսագրությունը: Այն ամենահամառոտ տեղում էլ էջեր է զբաղեցնում: Ծնվել է երգչախումբը 1992 թվականին եւ հաջորդած 2 տարիներին մենակատարներ են ամենասարժեր մրցանակներ բերել փառաստաններից, այդուհետ ողջ երգչախումբը հաջողություններ է արձանագրել՝ 1995-ին լավագույնն է ճանաչվել Բազելի փառաստանում, «Գոլդեն Գեյթ» միջազգային մրցույթի զխմբավոր մրցանակին է արժանացել Սան Ֆրանցիսկոյում: Համերգային երգչախումբների թիվը դասկարծելի է 15-ամյա երգչախմբի համար Գերմանիա, Լեհաստան, Զվեյցարիա, Ֆրանսիա, Բելգիա, ԱՄՆ (20 նահանգ), Ռուսաստան, Եգիպտոս, Հունաստան...

EXPO 2000 Հանդիվերում, Հայաստանի Հանրապետության անկախության հռչակման տարեդարձ Բեռլինում, Ռուսաստանում եւ Ֆրանսիայում Հայաստանի տարին... Բարեգործական համերգներ էլ է արժանացել երգչախումբը, որը 2001 թվականին ընդունվել է «Եվրոմիության երգչախմբերի Եվրոպական Ֆեդերացիայի» կողմից որոշելով Եվրոմիության երգչախումբ եւ արժանացել «Սեպտեմբրի Դեսպան» միջազգային մրցույթի: Մրանով չի սահմանափակվել եւ ընդամենը մեկ տարի անց երգչախմբային Արվեստի Համալսարանին ֆեդերացիայի կողմից ճանաչվել է լավագույն 24 երգչախմբերից մեկը եւ մասնակցել Համալսարանին վեցերորդ սիմֆոնիային:

Մասնակցությունը Հայաստանը ներկայացնող տարբեր մակարդակի միջոցառումներում ժապավենները չէ՛ ՄԱԿ-ի եւ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի 50-ամյա հոբելյանական համերգներ:

«Հայաստանի փոփոկ երգիչներ» կատարում են ամենատարբեր ժանրի երգեր՝ միջնադարյան, ժողովրդական, դասական, ժամանակակից, դող եւ ջազային բազմաթիվ ստեղծագործություններ: Հաջողում են բերել նաեւ եւրոպայի երգեր, որ արժանանում են եւ մասնագետ հանդիսատեսի, եւ դարձադաշտի տարեկիցների բուռն ծափահարություններին: Մտադիր են այդ կերպ էլ բարունակել չնայած դժվարություններ ունեն, բայց դրանք արդեն կենդանացնող երգչախմբի զեղարվեստական ղեկավար Տիգրան Կեֆեյանը:

- Ասում են բարդ է «Հայաստանի փոփոկ երգիչների» բարձր դասվել: Ի՞նչ կարգով եւ ընդունելություն կատարում:

- Եթե նախկինում ընտրում էի 10-ից մեկին, ապա հիմա ոչ ուրիշ ուղիք չունի փակում: Այնուհետ երեխաների են ընդունում, որ եթե նախորդ սաներս իմանան, երեւի զարմանան: Մի ինչ այդ հնարավորությունը թափել է երգչախմբի միջազգային ճանաչումը, եւ այսօր օրհասական դարձած մի խնդիր՝ իմ հայրենակիցները, լսում, տեսնում, դաստիարակում են Նոնա-Գին, Գեորգի, խառնածին, արվեստ բառը չասեմ՝ երեւոյցներով, որոնք համասարած են: Այս իրավիճակում չընդունել երեխային վաճառելիս սվալների կամ գրագիտության դասկասի դասառո՞վ ճիշտ չէ՞ համարում: Եթե այս կամ այն դասառո՞վ սվալ երեխայի համար կա երգչախմբի օրագիրը հաղթահարելու խնդիր, նրան հնարավորություն են տալիս գեթ փորձելու իր ուժերը: Պատկերացրե՛ք, որո՞ւ համարներ եւ աշխատաստներ հաջողության են հասնում:

- Նոնան է մոտեցնում երաժշտական դրոշմ ընդունելիս:

- Լիովին: Հավուր դասառ՞ի մտություն են անցկացնում եւ ընդունում բոլոր դիմողներին: Զննությունը երեխայի սվալներից մտադաստի եւ հետագա անելիքի որոշելու, ծնողներին երեխաների երաժշտական հնարավորությունները ներկայացնելու համար է: Ամեն տարի երաժշտական դրոշմ ընդունվում է մոտ 120, ավարտում՝ 70-80 երեխա: Ժամանակի ընթացքում դուրս են մնում ոչ միայն ժապավեններ, այլեւ երկրից մեկնողներ, քնակավայր փոխողներ, ալարկոսներ ու ծուլեր:

- Անկախ աղանդի է, մյուսն՝ ալարկոս, բայց եւ չորոշեմ, եւ չասեմ՝ դու կանգնիր ստվերում, դու արեւի տակ, դու ընդհանրապես սնից դուրս չգաս: Կարծում եմ՝ ավելի ճիշտ է դուրս բացել, հնարավորություն տալ՝ վստահելով երեխային, նրա ձգտումներին:

- Իսկ որտե՞ղ է այն դուրսը, որը սանում է «Հայաստանի փոփոկ երգիչների» մոտ:

- Օգտագործած դուրս բացել արտահայտությունը այսօրվա իրականությունում փոխաբերական իմաստ ունի ավելի, քան որ ներկայումս երգչախումբը տարածելու: Փոխարենն ունեն մի մոգական հեռախոսահամար՝ 53-57-58, որով ցանկացողները տեղեկանում են ընդունելության կարգի, ժամանակների մասին:

- Երգչախմբի հաջողություններին խոչընդոտ են միայն տարածաշրջան կամ ֆինանսական հարցերը:

- Միացյալ Նահանգների Ռիմոն Լադալում էին: Փողոցում էին մնացել: Սան Ֆրանցիսկոյի ժամադարին մաքուր վարձով էր, նորոգումը 12 ժամ տեւեց: Իսկ առջեւում մեր առաջին ելույթն էր միջազգային մրցույթում: Ուսանողները մասնաճյուղ փորձի հնարավորություն չէին ունենալու:

- Եվ ի՞նչ: Փորձ արեցինք Լադալում իրադարձության հիմնի թե՛ բացառում, անցողիկները ունկնդիր դարձան, ուսիկանությունը՝ նաեւ դասառո՞վ, իսկ մրցույթում հաղթեցին: Այնուհետ որ, երեխաներս խեղճացող չեն, դասառո՞վ են, միեւնույն ժամանակ տղան ու համերգատար: Սակայն, կարծում եմ՝ իմ եւ երեխաների այդ հասկանիչները չարաչափել, մեղմ ասած, զեղեցիկ չէ: Հանրապետական նշանակություն եւ միջազգային ճանաչում ունեցող խումբը 15 տարի է չունի ստեղծագործելու եւ արարելու համար սեփական տարածք: Այս փաստը դասառ՞ի չի բերում դասական այրերին: Ինչ վերաբերում է ֆինանսական խնդիրներին, ես մեկն եմ, ով այս դժվարագույն անցումային բացում, կարողանում է ղեկավարել մանկական երգչախումբ ու երաժշտական դրոշմ՝ առանց հովանավորների եւ ֆինանսական ծայրահեղ դեֆիցիտով: Իհարկե այս երկուսը մեծ դժվարություններ եւ անհարմարություններ են ստեղծում:

- Եվ չնայած դրան զսնում եմ, որ նյութականը չէ այսօր ամենադժվար լուծելին, դա չէ այսօր վստահը:

- Անցումային բացումը ընդհանրապես, օժտված երեխաների ժապավեն է բերել:

- Ամենեփ: Կրթվել ցանկացողների ժապավեն, ինձ թվում է՝ չկա, սակայն կա նյութապատե՛ միջավայր, որը մարդուն կտրում

է այդ ցանկությունից: Բայց անգամ այս միջավայրում կան ծնողներ, որոնք երեխաներին երաժշտական դրոշմ կամ երգչախումբ են քերում հենց հոգեւորին, բարձրաժամանակից առնչակից դարձնելու, իրադարձ կրթելու մղումով:

- Զատենի մոտաստելու, բայց գոնե կրթվելու ցանկությունից մարդուն չեղանցելու համար միջավայրի փոփոխման հնարավորություն տեսնո՞ւմ ե՞ք:

- Նայե՛ք ժեստ է հասկանալ, որ երեխան չի տեսնում ոչ ծնողի տեսնելու ընկալումներ, ոչ էլ դրոշմի ուսուցչի ցածր վարձատրության դասառո՞վ: Զապե՛ք մոտեցումներից, անհամարժեքական հարաբերություններից եւ նյութական ցածր ելնելով մեծ կրթում են երեխաներին՝ բավարարվելով եւ գոհանալով մեծ սասնակներով: Երեխային բարձր գնահատականներ՝ բազմաթիվ դրանց տակ թերի մասուցած կամ ժապավեն յուրացած գիտելիքների ծավալը: Տուժում է ոչ միայն աղագայի Լադալից, մասնագետը, այլեւ հասարակությունն ու դասառո՞վ:

- Ինդիք լուծելու ձեռքից մեկն էլ երեխային ոչ միայն հիմնավոր գիտելիքներ տալ է, այլեւ դասավանդվող առարկայի հանդեպ սեր սերմանելը, ինչը երեխայի մոտ կծեւալորի իմաստասիրությամբ զբաղվելու ցանկությունը ամբողջ կյանքի ընթացքում: Իսկ մեր իրականությունում այդ մասնադրությամբ դասավանդող մանկավարժները ցածր են:

- Այդ խնդիրն առկա է բոլոր դրոշմներում:

- Բավականին նյութ ունենո՞ւմ ե՞ք երգչախմբի հայկական երգացանկը կազմելու:

- Դա ցածր դժվար է: Զապազանց ինչ են գրում հայ կոմպոզիտորները երգչախմբային գործեր, հասկալիքս՝ մանկական խմբերը: Եղանակ էլ բավական դասառո՞վ է: Բայց մանկական երգչախմբային կատարման մակարդակի բարձրացմանը զուգահեռ կոմպոզիտորները սկսեցին ավելի բարդ եւ հետաքրքիր գործեր գրել: Ասիմիլացրա՞ր կազմվեց մեր երգացանկը, հասուն «Հայաստանի Փոփոկ երգիչներ» - ի համար գրված գործերով, բայց միեւնույն է, երգեր ինչ են: Մեր երգացանկի 70 տոկոսը արեւմտեւրոպական եւ այլ երկրների կոմպոզիտորների ստեղծագործություններից է կազմված: Լիմիտով թեթեւյան մակարդակի միջավայրում ամենամյա մրցանակաբաշխության հենց մանկական ստեղծագործությունների ժյուրիի նախագահ, ամեն տարի ստատուս են անհամբեր՝ նոր արժեքավոր գործերի երեխաների համար:

- Կարելի՞ է ասել, թե երեխայի զեղարվեստական ընկալումները, ճապավեն ճապավեն արժեքավոր գործերի ժապավեն չի լրացվում:

- Իհարկե այդպես չէ: Ուղղակի համախառն բարձրաժամ եւ որակյալ գործեր չեն կարողանում խցկվել սոցալոլոլ, ցուցադրոլոլ եւ ինչոլոլ ցածրակալ ու անձա՞ւս «արվեստ» կոչվող բերքների գոտայինների եւ գունարանների բարձր, իսկ այնտեղից էլ հասնել այդ բարձրակալ այդպե՛ս սոցալոլ իր ընթերցողին եւ ունկնդիրին: Բերե՛մ ընդամենը մեկ օրինակ, բանաստեղծ Յուրի Սահակյանը մի քանի հիանալի բանաստեղծություններ է գրել երեխաների համար՝ հումորով, չարամիտությամբ, լույսով լի, բայց հրատարակելու

համար միջոցներ չեն գտնվում: Իսկ այն, ինչ համասարած հասկանելի է այսօր, ամենամեծ ազդեցություն ունեցող հեռուստատեսությունների միջոցով, մեղմ ասած, գոհացուցիչ չէ:

- Մեծ գնում են բարոյալված, հոգեւոր առումով դասարկ, նյութապատե՛ մի սերն եւ ուզում են հոգեւոր բերք ստանալ: Դե՛, չի լինում, այդպես, ժողովուրդը ջան, չի լինում:

- Իրավիճակի փոփոխման միջոց չէ՞ն կարող լինել, ասենք, «Հայաստանի փոփոկ երգիչների» համերգները, օրինակ՝ դրոշմներում:

- Իհարկե, դրանք որոշակի նյութ կուտենան, բայց դրոշմները հիմնականում համադասառո՞վ դասի չունեն: Եվ հետո, օրայուրություն է այդչափ զբաղված երգչախմբի համար հարյուրավոր ելույթներ դրոշմներում: Ավելի ճիշտ կլինե՛ր մեծ դասի ծնուն մի քանի ելույթ ունենալ հարյուրավոր դրոշմների իսկալիքս այդ համերգների կարիքն ունեցող հազարավոր աշակերտների համար: Զավե՛ցալի է, բայց մեծ դասի ծնուն համերգ կազմակերպելու համար միջոցներ չունեն: Ամեն դեպքում, թերեւս, իմաստ ունի մտածել գոնե մայրաքաղաքի դրոշմների աշակերտության համար մի քանի համերգ կազմակերպելու ուղղությամբ, ասենք Արամ Խաչատրյանի անվան դասի ծնուն:

- Նմանատիպ առանձին ձեռնարկներով որա՞ն հաստատարող է լինել այլ արժեքների միջավայր ստեղծելու հեռանկարը:

- Կարծում եմ ցածր երկար ժամանակ կողահանելի եւ հետո առանձին միջոցառումներ ցածր բան չեն փոխի, միասնական ու ծրագրային աշխատանք է ժեստ: Մավորական այսօր Լադալից հայկական դիրորուսում չունի, իր տեղում չէ, առաջնորդ չէ: Հասուններն են Լադալից հայկական դասերն ուսերին աղարկ: Նրանցից յուրաքանչյուրն էլ առանձին է գործում: Նյութիկ մավորականությունը չի համախառնվում:

Ն. Գ.

ՓՈՐՉԱՄԵՆՅԱԿ ԼԻՆԻ՝ ԹՈՂ ՈՍԿԵՉՈՑ ԶԼԻՆԻ

«Հայաստանի փոփոկ երգիչներ» դասախառնակությամբ են դասառուսվում յուրաքանչյուր համերգի, բայց այլ էր, երբ ժեստ է բերել Նոնա Ազմալուրի հետ: Ոգեւորություն, դասախառնակություն, դասկառանք, սղատում՝ խառնվել էին... Իսկ փորձի համար տարածել չկար, դուրս էլ հակառակի ժեստի երգելու եղանակ չէր, մեծ էր: Բարեկամ-ժամոք օգնեցին մի երկու անգամ տարածել տրամադրեցին, բայց դեռ գործն ավարտին չէր հասել, էլի մի քանի փորձ էր ժեստ, եւ «Հայաստանի փոփոկ երգիչներ» հայտնվեցին Ազգային ժողովի «Ոսկեգոծ դասի ծնուն»:

Բեմ վրան Նոնա Ազմալուրի հետ: Ծափերի արձագանքները մեզ էլ հասան:

Երեւոյ Տրեքեր

Երեւան հայկական ծեսերում, տոներում իր երգ ու պարն է ունեցել

Այս երգերը լսելու իրավունք չունեն:

Դրանք ծառայողի մասն իրենց մեջ են կրում ժողովրդի սարիքը, դաստիարակ ծեսերը, եւ հերիք է երգը մոտեցնեն շուրջին, որ լավի բարձրագոյն տաղաների ընթացումը, սահմանների սահմանադրած զանգերը, կազմող բնորոշի բնույթը...

Այս գրելով՝ բանահավաք Հայրիկ Մուրադյանը նկատի է ունեցել բանահյուսական, ազգագրական երգերի մեր հարուստ ժառանգությունը, որին այսօր հանգիստ խղճով լսելու իրավունք ենք սպել: Ինչու ենք մեզ այս անվույթ ժառանգությունը թույլ ենք տալիս ոչ թե համաձայն եկող սերնդի երաժշտական ճաշակի եւ ընկալունակի, այլ հենց դրա հանդեպ ունեցած հոգածության դակասի: Արագուցը Հայրիկ Մուրադյան ազգագրական երգի համույթն է: Այն ստեղծվել է 1996 թվականին: Հիմնադիրը՝ Հասմիկ Հարությունը, երբ բավականաչափ տեղեկացրել է իր սաներին բանահյուսական-մանկական երգերին՝ նրանց ներկայացրել է Հայրիկ Մուրադյանին:

- Ընկերներով, հիմա արդեն «Շողակն» համույթի երաժիշտներով, Զարգրաբեն գյուղ՝ Հայրիկի մոտ սարանք երեխաներին: Նա լսեց, արցունքն այբերին օրհնեց երեխաներին «Գողթան մանկիսի» երգով, ու հենց դա՛ դարձավ համույթի գոյության սկիզբը: Ասաց. «Կարծում էի այս երգերն այլեւ կորչելու են, լավ է այդպես չէ»:

Մեր կենցաղավարությունում, ծեսերում, տոներում երեխան էլ իր անեղին ունեւ, եւ ամբողջ երգ ու դարձ էր ուղեկցվում: Համույթը ստեղծելիս մտնում էր միայն հավաքել բանահյուսական նյութի, այսպես ասած, մանկական բաժինը: Կարճ ժամանակում հսկայական ծրագիր ստեղծվեց:

- Համեմատելով ի՞նչ համայնականությամբ էին սրվում:

- Ի սկզբանե չի եղել համեմատելով հանդես գալու նդասակ: Չմայած շեղ համեմատել ենք ունեցել: Մինչեւ 2000 թվականը փորձում էի կրթության համակարգի դասաստիանսուներին առաջուցել, որ ավանդույթը գիտելի է, եւ ընտանիում էլ արդեն երգ չկա՝ մայրերը հոգաւաւ են ու այլ կենցաղավարության մեջ, առաջ ուղղակիորեն գործը մտնում է իրենց՝ կրթության ոլորտին: Փաստորեն այդ սեռանկունից աղաղակում, բայց միանգամայն արդյունավէտ եր համույթի գոյությունը: Երեխան, անգամ մի ավանդական, ծիսային երգ սովորելով, հաղորդակից ու կրողն էր դառնում այդ գիտելիի՝ ասելով զատիկի ծեսի: Ընդ որում երգերի ընտրության եւ մատուցման մոտեցումները մշակված էին դարձրելու բարձր սկզբունքով:

- Այսօր երեխաներին համույթի երգացանկը նույնչափ հետաքրքրվա՞ն է:

- Վստահաբար կարող եմ ասել՝ այո, հետաքրքրվա՞ն է: Երգերի այս սեռակին անծանոթ երեխան էլ երկու-երեք դասից հետո կերտարանափոխվում է եւ սիրով գալիս փորձերին:

Նախկինում փորձերը ներքին գործերի նախարարության մշակույթի դալաւում էին անում, հիմա չկա այդ հնարավորությունը, իսկ համույթի դարադրումներն անվճար են, հետաքրքրվա՞ն են: Տարածելու վարձակալելու հնարավորություն: Դրողներն անգամ չկարողացան, չցանկացան դալից սրամարդը: Մրդեն սարուց ավելի փորձերն անհնար են դարձել: Բայց մինչ այդ, Բանի դեռ համույթի դաստիարակությունը դասաւ մակարդակում էր, կարեւոր համարեցի ձայնագրության հնարավորություն զսնել:

- Այսինքն համույթը որդես այդդիսին գոյություն չունի՞ այլեւ, իսկ ձայնագրություն կա:

- Դավարանում եմ ասել գոյություն ունի, թե ոչ, Բանի որ անգամ առանց փորձանքի կարողացան հենց իմ մեկ սեռականոց տանը փորձել կատարել եւ շեղարակաւ «Երաժշտության դեմը» ընկերությունում ձայնագրել հայկական բանահյուսական մանկական երգերի ձայնակալաւ (38 երգ), որն աւելարիի գրողարաններում ու երաժշտական սրահներում հասանելի է լայն հասարակությանը: Ցավով Հայաստանում վաճառի խնդիրը մեր լուծելիքն է, իրավունքները ընկերությանն են դասկանում, իսկ թիզնեի սեռանկունից ընկերությունը Հայաստանում վաճառող նդասակահարմար չի զսնում՝ իմենաւթել բարձր է, գնողունակությունը՝ ցածր: Ձայնագրության համար անհրաժեշտ միջոցները Հայաստանում զսնելու բոլոր փորձերն անհաջող էին, եւ հասկացա, որ այն ամենը ինչ կարված է ազգայինի, իմենաւթաւղակայինի, կրթականի հետ, մեր երկրի ներսում դասաստիանսուների առավելաւ թիզնեաների հետաքրքրություն չի արժանանում: Փնտրեցի ու զսա շեղարակաւ կազմակերպությունը, որն ի դեմ վճարել է միայն ստուդիայի ծախսերը, իսկ մնացյալը երաժիշտ ընկերների աջակցությամբ է արվել:

- Համույթի գոյության անհրաժեշտությունն այսօր սեռուն է՞:

- 3-4 սերունդ է երգել համույթում, շուրջ 150 երեխա: Նրանք սարեկիցներից ակնհայտորեն սարեկուն են մշակույթային, արժեքային համակարգով, աւելարիկալաւամբ: Հետո ինչ-որ դասի թվաց, որ նրանց կրթում եմ մերօրյա հասարակությանը խոր արժեքներով ու դրանով դժվարացնում նրանց գոյությունը, կյանքը: Հենց այս իրակալությունում ավանդականի վերադարձալու նկատաւամբ էլ հայկական օրորոյային երգերի ձայնագրությունն իրակալացրեցի: Բայց սրանք անհրաժեշտ գործի չնչին մասն են, չնչին արդյունքով, կարեւոր է համադասաստիան մոտեցումը հանրակրթական ծրագրում: Երեխան գալիս է համույթում երգելու, ընդունակությունները դարգելու համար ասում եւ. «Բայիկ ջան, ինչ-որ երգ կատարի», լավագոյն դեմոլում երգում է Թաթայից: Մինչ-դեռ կարող էր, չէ՞, երգել ասել՝

Առավոտյան փչեց հով Արցը ծփաց, դարձավ ծով Այլորիկ, ջան լորիկ Կլորիկ ու սիրունիկ: կամ Տրոփ, տրոփ, տրոփ Վազեց ծիուկ հող Սարեն վեր, դարեն վեր Իրուն ծիուկ դեմի վեր:

Բանահյուսական մանկական սեռները բնադասական են ու երեխայի հոգում հարազատ: Դրողում երգեցողություն դասավանդելիս հասկացա, որ անգամ 4-րդ դասարանից սկսելով ոււււացնում են, երեխան գալիս է դասվարից երգեցողության իմաստով ոչինչ չսացած՝ հաճախ ինը դասվարը հայկական երգ-երաժշտության կրողն է:

Համալսարան դասագրքեր

Մինչդեռ արդեն 6 ամիս ավելի է, ինչ մասնագետների մի խումբ մշակել է երաժշտության ու երգեցողության դասավանդման ծրագիր եւ կազմել դասագրքեր՝ առաջինից մինչեւ ութերորդ դասարանների համար: Դրանց ուղիղ կեսը Համալսարանային բանկի ֆինանսավորմամբ հրատարակվել է 70 հազար տղանակով ու տրամադրվել հանրադասության դրողներին: Արդեն մասնակոր ֆինանսավորմամբ ստեղծվել է դասագրքերի երաժշտական հավաքածուն՝ 9 ձայներիցով, որն արժե 9 հազար դրամ: Ընդամենը 110 դրող է ձեռք բերել այդ նյութը: Սակայն ձայնային նյութով, թե առանց դրա երգող այդ ուրախ, գունաւաղ գրերը հազվադեպ դրողներում են մնացել այդդիսին, հիմնականում համար են ու անօգտագործելի, չնայած ընդունված են որդես սկալ առարկայի ներկայում հաստատված դասագրքեր: Պատճառը ոչ այնքան համադասաստիան մասնագետ-ուսուցչի դակասն է, որքան դասաւթամերի համարյա բացակայությունը: ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարությունում մտածել, հաւաքելու ու երգահանգել են, որ մեր դրողներում երգեցողությունը ղեկ է դասավանդվի առաջինից չորրորդ դասարաններում՝ երգեցողության ուսուցչի կամ երաժշտական կրթություն ունեցող դասավանդների ակալորմամբ, 1-ին դասարանում շարաքը մեկ, հաջորդներում՝ 2 ժամ: Այն էլ հիմնականում օգտագործվում է այլ առարկաների դասավանդման համար: 12-ամյա կրթակարգին անցնելու կարողացողությամբ երգեցողության դասավանդումը լիւսելու է մինչեւ 7-րդ դասարանը: Ավագ դասարաններում ուսուցանվելու է երաժշտական արվեստ:

Հանցագործություն է երեխայի երաժշտական զարգացումն ինստիտուի թողնելը

Երգ-երաժշտության ուսուցման ծրագիրն ու դասագրքերը կազմած մասնագետներից երեքանի Կոմիտասի անվան դեռական կոնսերվատորիայի ղրդիւն, ֆոլկլորագիտության ամբիոնի վարիչ Ալինա Փաղեաւայանը վստահեցրեց:

- Մինչեւ դասագրքերը կազմելը, մի խումբ մասնագետներով մի Բանի սարի ծրագրեր ենք մշակել: Մաղն առած գեղ ենք ընտրանք, Ազատ Մանուկյանի, Կարո Զարարյանի երգերից մինչեւ ժամանակակից կոմպոզիտորների գործեր: Բուն ժողովրդական գործերը ներառելիս նույնպես ընտրություն ենք արել, ըստ բովանդակային ընկալելիության եւ կատարման մասշտիպության՝ վեց տարեկանում սիրահարական երգեր թող չեղի երեխան, դրանից, վստահ եղել, չի տուժի՝ ճիշտ հակառակը:

- Ել նախ բավարար նյութ կա՞:

- Ժողովրդական երգեր, բանահյուսական նյութը բովանդակային ընտրության մեծ հնարավորություն է սալիս: Երգերի բազմաթիւ Բանսողերից կարելի է վերցնել բնությանը, հայրենիքի վերաբերողները, այն թեմաները, որոնք հարստացնում են երեխայի հոգեբանությունը, ընկալունակները, մասնողությունը, առանց դրանք ժամանակից շուտ հաստատված սանելու: Օրինակ, 4-րդ դասարանի ծրագրում մեզ թույլ ենք սպել իչ ավելին: Ծանոթացնում ենք Սայաթ-Նովային: Ներկայացնում ենք նա «Դուն էն հուրիս իս, որ գլամի կուզալիս»... բարբառ է ու կա նաեւ սեռային բացատրությունը:

- Ավագ դասարաններում ակալորելի համալսարանային կալորի նյութի դակասութեաւ չէն ունեցել: Իսկ հայկական ժողովրդական առումով իրակալակն ինչդիսին է՞:

- Իհարկե ընտրություն կա նաեւ բարձր դասարանների համար: Հրաւր երգեր են, չլսողը չգիտի, բայց եթե դրանք մտնեն ժողովրդի կենցաղ, աւտ ղիսի հարստացնեն: Դարգաղես ղեկ է սովորեցնել, ղեկ է հնչեցնել: Սա է ամենահաստատ ճանադարից, որով կարելի է դասեցե դելն ամեն սեռակ ցածրաճակոյության կամ ուղղակիորեն անճակոյության դեմ:

- Սակայն վերջինը ամենուր էլ ունի: Արդի՞ դասավանդումը ել է՞:

- Երեխայի երաժշտական զարգացումն ինստիտուի թողնելը ուղղակի հանցագործություն է: Անհրաժեշտ է մանկադասարանից երեխային տալ այն դասարան, որ հենց սանելու է կյանք: Հայրիկ Մուրադյանը 150 երգի դասարան: Դրանց մեծագոյն մասը սովորել էր Կանի դրողներում, որդեղ անցել է նա կրթական ժամանակակից ստեղծագործություն: Իսկ այսօր թույլ ենք սալիս, որ երեխայի ակալորը լցվի ամեն սեռակ արք, սարիին անհամադասաստիան մասնողություն, երաժշտություն, էլ ինչդիսին ղիսի երաժշտական դասկերացում, ճաւակ ձեռակրուի, զարգանա: Կաղը ազգային արժասները ու ղիսի ձգի: Այս խնդիր լուծմանն են ուղղված ստեղծված ու անգործության մասնված դասագրքերը, որոնք հազեցած են ազգագրական, ժողովրդական նյութով, անդարաղանում են դասական, համամարդկայինին:

Վնասը չի սահմանափակվում գրքի ու մասնագետի վրա ծախսված գումարով

Դասագրքերի համահեղինակ 3-րդ 3-րդագրաւորը, որ Խ. Արուկյանի անվան հայկական դեռական մանկավարժական համալսարանի խմբավարության եւ երգեցողության ամբիոնի վարիչն է եւ ՀՀ վաստակավոր մանկավարժ, հավաստացրեց:

- Պատճառը Կոմիտասից է գալիս. «Իսկ նուրս գործ է ձեռ արածը: Եթե սխալ ճանադարիով ընթանալ, մի ամբողջ ազգ կկործանել»:

- Ի՞նչ սկզբունքով են հետեւի կոմիտասյան դասագրքին:

- Հիմնական նդասակը եղել է երեխաների երաժշտական մասնողությունը, ընդունակությունների զարգացումը, ազգային երաժշտական լեզվի եւ սարրերի հիմնով իրակալացնելը: Երեխային ներկայացնում ենք ամենասարբեր ժամի ստեղծագործություններ, սարբեր կատարումներով: Նույն ստեղծագործությունը լսում են դաւանմուտային, նվագախմբային, երգչախմբային եւ այլ կատարումներով եւ համեմատություն անցկացնում: Այդդիսով մշակում ենք ճաւակ, ընկալում, ունկնդրման մշակույթ:

- Միայն հայկական երաժշտական նյութ է ընդգրկված դասագրքին:

- Ոչ, իհարկե ոչ: Մեկ այլ ծայրահեղություն կլիներ համալսարանային երաժշտական արժեքներին չիրազեկելը: Այդ իմաստով դասագրքերում ներկայացված նյութը ընդգրկում է եւ բազմազան, անգամ այլ ժողովրդների մանկական ժողովրդական երգեր ենք սովորեցնում:

- Ունե՞լ մշակված ծրագրի եւ գրքերի արդյունավետության արդագոյց:

- Այն դրողները, որդեղ կա երաժշտության մասնագետ ուսուցիչ, դասավանդումը իրականացվում է հենց այս դասագրքերով եւ արդյունքն ակնհայտ է:

- Գուցե դասաւթամերի դակասը դայմանակորված է նաեւ մասնագետ ուսուցիչների՞ դակասումը:

- Հավաստացնում եմ՝ ոչ: Դա դասաւթ չի կարող լիւսել: Միայն մեր ֆակուլտետը ամեն սարի ավարտում է 120-140 անձ, 30-35-ը՝ որդես հանրակրթական դրողի երաժշտության ուսուցիչ: Նրանք ստանում են մանկավարժի, երաժեի, խմբավարի կրթություն: Բայց անհասկանալի տրամաբանություն է, կամ գուցե տրամաբանության բացակայություն՝ դեռական գործունեության հաճը: Իսկ վնասը ամենեւին էլ չի սահմանափակվում գրքերի կամ մասնագետների վրա ծախսվող գումարների չափով: Դա կորսի չնչին մասն է: Ողջ ծախսը կարահայտի ավելի ուււ, նեղմիս հասարակություն ձեռք բերելով, եթե իհարկե շարունակենք կրթության համակարգում անսեղ մարդու գեղագիտական դաստիարակությունը: Ի դեմ, առանց վերջինի՝ ազգային նկարագրի կորուստ կարող ենք արձանագրել: Հոյս ունեւ, որ կրթակարգը փոխելու արդյունքում երգեցողության դասավանդումը կսրվի մասնագետ ուսուցիչների:

ԱԶԳ-ՆԵՐՂԻՐ

ՄԱՍՆԱԿԱՎՈՐԵԳՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԵՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Է

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒԹՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԵՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ Զ.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՅԱՂԹԻ 23/4-ՐԴ ՀԱՐԿ/ ՀԱՍՑԵՆՈՒՄ ԿԱՏԱՌՎՈՒՄ Է

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. հունվարի 25-ի թիվ 145-Ս որոշման, ՀՀ Ըրակի մարզպետարանի օտարման ենթակա ավանդները

Table with 10 columns: No., Name of company, and four sets of financial data (06.04.07, 23.04.07, 08.05.07, 23.05.07) for various companies like Ավանդներ «ԳԱԶ-3102».

Table with 10 columns: No., Name of company, and four sets of financial data (07.06.07, 22.06.07, 02.07.07, 17.07.07) for various companies like Ավանդներ «ԳԱԶ-3102».

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. հունվարի 25-ի թիվ 145-Ս որոշման՝ աճուրդում հաղթողը պարտավոր է՝ աճուրդի արձանագրությունը ստանալու օրվանից հետո 5 օրվա ընթացքում՝ Պետական սեփականություն հանդիսացող հիմնական միջոցների օտարման գանձադրամային հաշվին վճարել գույքի՝ աճուրդով վաճառվող գույքի արժեքի 10%:

Հիմնականում հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը, ինչպես նաև՝ գույքային իրավունքների գրանցման հետ կապված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Հիմնականում հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը, ինչպես նաև՝ գույքային իրավունքների գրանցման հետ կապված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Հիմնականում հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը, ինչպես նաև՝ գույքային իրավունքների գրանցման հետ կապված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Հիմնականում հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը, ինչպես նաև՝ գույքային իրավունքների գրանցման հետ կապված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Հիմնականում հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը, ինչպես նաև՝ գույքային իրավունքների գրանցման հետ կապված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Հիմնականում հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը, ինչպես նաև՝ գույքային իրավունքների գրանցման հետ կապված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Հիմնականում հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը, ինչպես նաև՝ գույքային իրավունքների գրանցման հետ կապված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Հիմնականում հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը, ինչպես նաև՝ գույքային իրավունքների գրանցման հետ կապված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԵՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ՝ 2007 Թ. ԱՊՐԻԼԻ 19-ԻՆ, ԺԱՄԸ 11:00-ԻՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ (ՀԱՍՑԵՆ՝ Զ. ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՅԱՂԹԻ 23/4-ՐԴ ՀԱՐԿ) ԿԱՏԱՌՎՈՒՄ Է

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. փետրվարի 15-ի թիվ 192-Ն որոշման

«Արթիկի նավթամթերք» փակ բաժնետիրական ընկերության գույքի կազմից առանձնացված օտարման ենթակա գույքի

Table with 5 columns: N, Name of company, Bid amount, Bidder name, and Bid value. Row 1: Արթիկի նավթամթերք, 845000, Արթիկի նավթամթերք, 212000, 30420.

Աճուրդի հաղթողը պարտավոր է՝ հաղթողի արձանագրությունը ստանալու օրվանից հետո 5 օրվա ընթացքում՝ Պետական սեփականություն հանդիսացող հիմնական միջոցների օտարման գանձադրամային հաշվին վճարել գույքի՝ աճուրդով վաճառվող գույքի արժեքի 10%:

Հիմնականում հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը, ինչպես նաև՝ գույքային իրավունքների գրանցման հետ կապված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Հիմնականում հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը, ինչպես նաև՝ գույքային իրավունքների գրանցման հետ կապված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Հիմնականում հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը, ինչպես նաև՝ գույքային իրավունքների գրանցման հետ կապված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված վճարներն ու տուրքերը:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2007թ. փետրվարի 15-ի թիվ 192-Ն որոշման

ԱԶԳ-ՆԵՐՈՒԻ

Մասնավորեցում

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՐԵՎԱՑՆՈՒՄ Է

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՐԻ ԿՈՆՆԵՍԱ՝ 2007Թ.ԱՊՐԻԼԻ 3-ԻՆ, 18-ԻՆ, ՄԱՅԻՍԻ 3-ԻՆ, ԺԱՄԸ 11:30 - ԻՆ, «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՀԱՍՑԵՆ՝ Զ.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՅԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀՀ կառավարության 2005թ. սեպտեմբերի 08-ի N1452-Ա որոշմամբ լուծարվող «Ինֆորմացիոն վերլուծական կենտրոն» ՊԲԲ-ի (հասցեն՝ Բ.Երևան, Ծով.Խակոբյի 24) հաճվելու դեմ զանգվածային քվեարկություն

Table with 6 columns: N, Գույքի անվանումը, Ըահագործման տարեթիվ, Զանակ, Մազվ. %-ը, Մեկնարկ գինը (ճեռայել ԱԱԳ-Ն) դրամ

աճուրդ կանցկացվի դասական (զնի ավելացման) եղանակով: Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքներ, որոնք մինչև աճուրդին նախորդող աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են ներկայացրել... Աճուրդի նախաձեռնողի մուծման անդրազգիքը, որի չափն է 5505 դրամ, մուծագրման հաշվին է «ՀՏՔ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի քիվ 160006651014 դրամային հաշվից: Նախաձեռնող կարող է վճարվել նաև կանխիկ «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամով:

զույգը հավելման (հայր) չափով: Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուծիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից: Եթե մի և նույն մասնակից միաժամանակ գնային հայտ են ներկայացրել հավասար չափով, որից հետո ավելի բարձր գնային հայտ չի ներկայացվել, ապա աճուրդի հաղթած մասնակից է համարվում վիճակահանության արդյունքում ընտրված մասնակիցը: Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պարտավոր է հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեմով նախաձեռնողը հրաժարվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ (մեկից ավելի լոտ ձեռք բերելու դեմով) նախաձեռնողը հաշվարկվում է աճուրդարձի վճարման գին ունեցող լոտի վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեմով չի վերադարձվում և սխալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից, իսկ լոտի աճուրդը վերսկսվում է մեկնարկային գնից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը: Աճուրդում վճարված յուրաքանչյուր լոտի գոյացած գինը նվազագույն աշխատավարձի հիստորիայի չափի չգերազանցելու դեմով հաղթող մասնակիցը աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը: Աճուրդում չհաղթած մասնակիցներին, գրավոր դիմումի առկայության դեմով, մուծված նախաձեռնողը վերադարձվում է աճուրդի ավարտից մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում: Վաճառվող լոտերին (զույգին) ծանոթանալու համար դիմել ԸՆԿերության սեփական (093) 24-27-33 հեռախոսահամարով, Բ.Երևան, Ծով.Խակոբյի 24 հասցեով: Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեմով, մեկ օրվա ընթացքում, դաստիարակման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եմ դիմել Բ.Երևան, Դ.Անյաղթի 23 /4-րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 24-67-25, ինտերնետ՝ URL: /www.privatization.am: Հնարավոր փոփոխություններն ու լրացումները կհաղորդակցվեն այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

«Աճուրդի կենտրոն» ՊԲԲ-ի կազմակերպություն

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՐԻ ԿՈՆՆԵՍԱ՝ Զ.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՅԱՂԹԻ 23 /Վ ՀԱՐԿ/ ՀԱՍՑԵՆՈՒՄ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. փետրվարի 15-ի քիվ 192-Ն որոշման, ՀՀ կառավարության առընթեր ֆիզիկական կույտային և ստորի մեծական կոմիտեի ենթակայության «Երևանի հեծանավային ստորի օլիմպիական մանկապարտեզային մարզադպրոց» ՊՈԱԿ-ին անաջված երե վերցրած օտարման ենթակա գույքը

Table with 13 columns: ԶՂ, Գույքի անվանումը, Գնվելու վայրը, Զան ըստ մեծադի տեսակի սե /կգ/, Սկզբնական արժեքը /դրամ/, Գնահատված արժեքը 19.07.06թ. դրությամբ /դրամ/, 19.04.07թ. մեկնարկային գին /դրամ/, 04.05.07թ. նախաձեռնողի գին /դրամ/, 21.05.07թ. մեկնարկային գին /դրամ/, 05.06.07թ. նախաձեռնողի գին /դրամ/, 20.06.07թ. մեկնարկային գին /դրամ/, 06.07.07թ. նախաձեռնողի գին /դրամ/, 23.07.07թ. մեկնարկային գին /դրամ/, 07.08.07թ. նախաձեռնողի գին /դրամ/, 22.08.07թ. մեկնարկային գին /դրամ/, 06.09.07թ. նախաձեռնողի գին /դրամ/

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2007թ. փետրվարի 15-ի քիվ 192-Ն որոշման՝ ՀՀ կառավարության առընթեր մեծական գույքի կառավարման վարչությունը աճուրդի հաղթողի կողմից գնի վճարումից հետո մեկնաձեռնողը աճուրդի հաղթողի հետ կնքում է առավանդատի պայմանագիր, որում նախատեսվում է, որ գնորդը պարտավորվում է իր միջոցները հաշվին վճարել գույքի արժեքի որոշման հետ կապված վճարը՝ 78648 դրամ (ճեռայել ավելացված արժեքի հարկը), ինչպես նաև գույքային իրավունքների գրանցման հետ կապված վճարներն ու տուրքերը՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Աճուրդ կանցկացվի դասական (զնի ավելացման) եղանակով: Բոլոր աճուրդները սկսվում են ժամը 11:00-ին: Աճուրդով չվճարված գույքի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր հաջող աճուրդի ժամանակ նվազեցվում է վերջին աճուրդի գույքի մեկնարկային գնի 20 տոկոսի չափով: Աճուրդը կայանալու դեմով հաջող աճուրդ (աճուրդներ) չի (չեն) անցկացվում: Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքներ, որոնք յուրաքանչյուր աճուրդի համար աճուրդի նախորդող աշխատանքային օրը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են (հասցեն՝ Բ.Երևան, Դ.Անյաղթի 23 /4-րդ հարկ/) ներկայացրել՝ -աճուրդի նախաձեռնողի մուծման անդրազգիքը, որի չափն է՝ յուրաքանչյուր աճուրդի համար յուրաքանչյուր գույքի մեկնարկային գնի 5 տոկոսը, մուծագրման հաշվին է «ՀՏՔ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ի քիվ 160006651014 դրամային հաշվից, -անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադրի փաստաթղթերի դասակարգումը և վաճառքայինները հաստատող փաստաթղթերը: Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վճարվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք: Աճուրդի մասնակցներին անձնագրի առկայությունը պարտադիր է: Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակցի չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուծելի վճար՝ 3000 դրամ: Դիտորդի տուժանքը վճարվում են մինչև աճուրդի սկսվելը: Աճուրդի մասնակցները վճարվող լոտերին կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման մասին աճուրդի օրը ընկած ժամանակահատվածում՝ յուրաքանչյուր երկուսուկուսի, չորեքուսուկուսի, կուրբուսուկուսի և ուրաք օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (քաջառաքյալ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00): Նախկին աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, տրամադրում է հար: Աճուրդը վարում է աճուրդավարը: Աճուրդավարը մասնակցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը՝ Ցանկացած մասնակցի իրավունք ունի, նախկին աճուրդավարի մուծիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որի մեծ է գերազանցի մասնակցներին կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (հայր) չափով: Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուծիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից: Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեմով նախաձեռնողը հրաժարվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ (մեկից ավելի լոտ ձեռք բերելու դեմով) նախաձեռնողը հաշվարկվում է աճուրդարձի վճարման գին ունեցող լոտի վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեմով չի վերադարձվում և սխալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից, իսկ լոտի աճուրդը վերսկսվում է մեկնարկային գնից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրության ստորագրման օրը վճարում է լոտի ամբողջ գումարը: Աճուրդում չհաղթող մասնակցին, մուծված նախաձեռնողը վերադարձվում է վերջինիս դիմելուց հետո երեք ժամկետում: Վաճառվող լոտերին ծանոթանալու համար զանգահարել՝ 23-73-00 հեռախոսահամարով: Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեմով, մեկ օրվա ընթացքում, դաստիարակման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եմ դիմել Բ.Երևան, Դ.Անյաղթի 23 /4-րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 27-65-94, ինտերնետ՝ URL: /www.privatization.am: Հնարավոր փոփոխություններն ու լրացումները կհաղորդակցվեն այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

ՀՀ կառավարության առընթեր մեծական գույքի կառավարման վարչություն

ՏՎԱԾԻՔ ԲՈՒՂՈՒԹՅԱՆ ԵՄԵՏՔ

58 ընտանիքներ փրկված են գիշերը փողոցում ֆուելու ժամը հեռանկարից

Նրանց փարուսը՝ Հուլիսի ավանում

«Բանգլադեշում, դաշտի մեջ մի փոքրիկ շինություն կա: Հինգ երեխա ունենալով, բոլորով մի կերպ յուրաքանչյուրը: Լավ կլինեք, որ մեզ օգնե՛ք:» սնունդ սային, դեղորայք, հիվանդ կնոջ եւ իրենց ընտանիքի վիճակն է ներկայացնում Հարությունյան Կամոն: Նրանց երեխաներից մեծը մանկասանն է եղել, բայց հիմա դադարվել է Եւ մյուս 4 երեխաների հետ դադարում է իր մոտ՝ Նորագավթում: Երեխաներն այնքան դուրս են հաճախում՝ որոշ ժամանակահատված անցկացնելով ծնողների մոտ:

Կամոյի ընտանիքը երեխա դեռ երկար կապույտ իրենց փոքրիկում, եթե չհանդիպեք «Բժիշկներ առանց սահմանի» կազմակերպության ներկայացուցիչներին, որոնց միջոցով հանգրվան է գտնում Հուլիսի ավանում: 2003 թ.-ից նրանք մի քանակաբան են զբաղեցնում Հուլիսի ավանում եւ այլևս չեն սարսափում գիշերը անհուսալի դաշտում մնալու հեռանկարից: Կամոյի կինը՝ Հայկանուշը խոնավ փոխելուց ապրելուց հաճախում է դարձել՝ ոտներն ոտել եւ ֆայլելու համար անընդունակ են: Հիմա, բնակարան ունենալուց հետո, նրանց ընտանիքը մեծությամբ միայն սնունդի եւ դեղորայքի օգնություն է խնդրում: Կամոն այլ ճանապարհ չի տեսնում ապրելու, ֆանի որ ինքը ստիպված է հիվանդ կնոջը խնամել եւ չի կարող աշխատել: Պարզ է, որ անչափահաս երեխաներն էլ չեն կարող աշխատել: Ամբողջ հուլիսը մնում է մեծությամբ վայր օգնության վրա:

Առաջին ճանապարհին՝ խճուղուց ինչ այն կողմ, կարելի է հանդիպել՝ մեզ գոնե ֆիլմերից ծանոթ երկհարկանի ֆոթոգրամման մի քանի բազմազան շինություն, որտեղ բնակություն են հաստատել գլխավորում ծանկ չունեցող ընտանիքներ: Հուլիսի ավան է կոչվում բազմաթիվ անտունների փարուսը, ովքեր ավանում փորձում են նոր կյանք սկսել, հավաքվել մի հարկի սակ, վերականգնել ընտանիքային ջերմությունն ու եթե անգամ ճոխ չսկսվել, գոնե ազատվել «որսե՛րդ միտի գիշերներ» մտածումներից:

Հուլիսի ավանի հիմնումը «Դիակոնիա» բարեգործական հիմնադրամի «Հուլիսի ավան» ծրագիրն է: Հիմնադրամի նախագահ Պարույր Զամբազյանը պատմում է. «Երկու-երեք հեկտար հողով հիմնադրամը բացեցին եւ բավական օգնություն բերեցին Հայաստան: Տարիներ քառասունից մեծ ծրագրերով աշխատում են կատարել Հայաստանի համար՝ ամսական 5-6 հազար երեխաների սնունդի փաթեթ սրամադրելով: Նրանք, մեզ ճանաչելով, ամբողջ հաս ղիմում էին սնունդի, սան խնդրամով, վերանորոգման օգնության համար: Մենք էլ որոշեցինք, եթե օգնում ենք, գոնե ծրագրված օգնենք»:

Հիմնադրամի սնունդը Կազգեն Համբարձումյանն էլ գործի փաստաթղթային մասն է ներկայացնում: Նրա խոսքով, 2001 թ. կառավարության 328 որոշմամբ հաստատվել է «Դիակոնիա» բարեգործական հիմնադրամի 10 մլն դոլար արժույթով ծրագիրն ու կանոնադրությունը, որով միտի կառուցվի Հուլիսի ավանը: Ըստ ծրագրի, ավանում լինել է բնակեցվել 200 ընտանիքներ կամ մոտ 1500 բնակիչներ, որոնց միտի սրամադրվել են մեծ 400 ֆուտ հողատարած իրենց կենսական հարցերը հողի, բերի միջոցով լուծելու համար: Տնօրենի ներկայացմամբ, նախատեսվում են Հուլիսի ավանում կառուցել մեծ հանրակրթական դպրոց, 100 սեղանոց մանկապարտեզ (հիմա ավանի երեխաները հաճախում են քաղաքի դպրոցներն ու մանկապարտեզները), ուսումնարան, օդուղի կենտրոն, հյուրերի սուրճ, առևտրի կենտրոն, սպորտային եւ ուրախ ժամանցի հրապարակներ:

Ավեսիսյանների բազմոցին նրանց-11-ը երեխան չեղավորվեց. «Ասված օգնում է մեր ընտանիքին»

80-ամյա Նայիկ Մեկանյանը թոռների հետ միայն վերջերս է հանգրվանել ավանում

Այս դասին արդեն Հուլիսի ավանում կանգուն են 31 ֆոթոցներ՝ յուրաքանչյուրը մեկ կամ երկուական բնակարաններով: Լավ վերանորոգված, կոմունալ հարմարություններով բնակարաններում ապրում են 58 ընտանիքներ կամ մոտ 430 բնակիչներ, որոնց 70-80 տոկոսը երեխաներ են: Պարույր Զամբազյանն ու Կազգեն Համբարձումյանը փաստում են, որ իրենք սրամադրում են միայն բնակարանը, իսկ գույքի, բնակիչների աշխատանքի, կոմունալ վարձերի մուծման եւ մյուս-հարցերը լինել է բնակիչներն իրենք հոգան: Հիմնադրամի սնունդի խոսքով, բնակարան ստացողների ընտանիքային կարգավիճակը միտի համապատասխանի մի քանի չափորոշիչներով: Ըստ այդմ, Հուլիսի ավանում բնակարան կարող են ստանալ՝ անչափահաս երեխաներ ունեցող ընդլայնված այն ընտանիքները, ովքեր բնակվում են մի հարկի սակ կամ ունեն հաճախումը խոսքով ունեցող ընտանիքի անդամներ, մանկուց հաճախումը երեխա ունեցող ընտանիքները, միակողմանի ծնողազուրկ 3 եւ ավելի անչափահաս երեխաներ, երկկողմանի ծնողազուրկ երեխաներ, որոնք ունեն խնամակալ, 3 եւ ավելի անչափահաս երեխաներ ունեցող անօրեան եւ 6-ից ավելի անչափահաս երեխաներ ունեցող ընտանիքները:

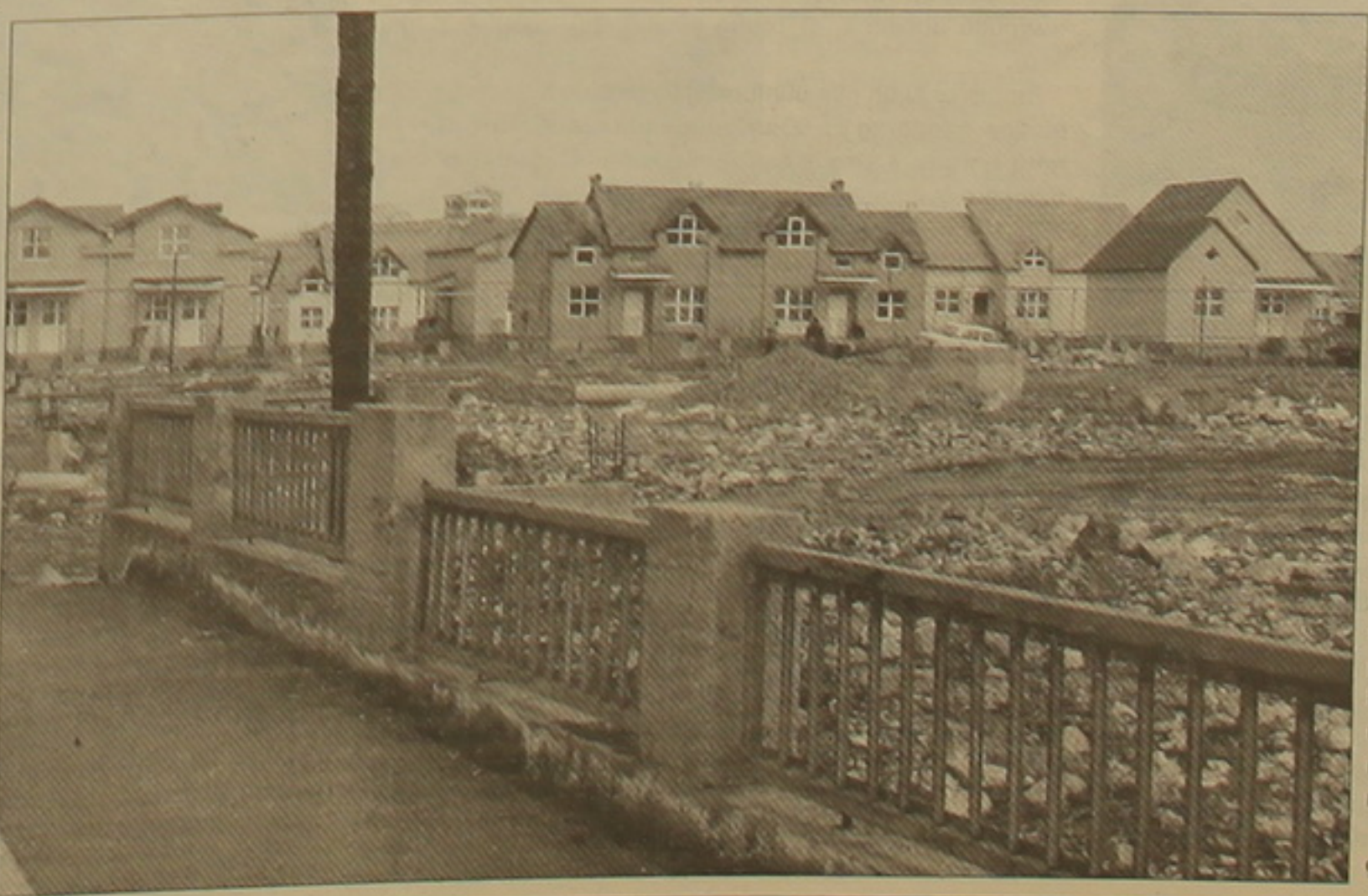
Պարույր Զամբազյանը վստահեցնում է, որ իրենք բարեգործություն են անում. գումարով կամ «մաղախով», իսկ իր խոսքով՝ «հայկական ձեռով», ավանում բնակարան ստանալ հնարավոր չէ. «Շատերը մեր անունից փող են վերցրել, խոսք սկսել, որ բնակարան կստան այս ավանում: Մի ֆանիսին արդեն դաշտի ենք սկսել, սա զուտ բարեգործություն է»: 4. Համբարձումյանն էլ հավելում է, որ բնակարան ստացող ընտանիքներին ընտրում է հանձնաժողովը, որի կազմում կան կառավարության, ֆաղափառության եւ բարեգործականների ներկայացուցիչներ. «Միասին այցելում ենք այդ մարդկանց, տեսնում ենք նրանց ընտանիքային վիճակն ու միասին որոշում՝ ում սակ բնակարան»:

իրականացնում է անաղաղակ ընտանիքների օժանդակության ծրագիր, որում ընդգրկված են հանրապետության մարզերի եւ մայրաքաղաքի 8 հազար ընտանիքներ: Տնօրենի խոսքով, այդ ծրագրի արժեքը յուրաքանչյուր տարի փոփոխվում է: Այս տարի սակայն այդ ծրագրի արժեքը կկազմի 800 հազար դոլար:

Իսկապես, լավ տարբեր ընտանիքների կարելի է հանդիպել Հուլիսի ավանում: Չեղավ տարբեր, բայց բավանդակության մեջ նույն ճակատագրի մարդիկ են, որոնց համար կարծես կյանքը մի ծանր բեռ է դարձել: Բարեգործական հիմնադրամի աշխատակազմի ղեկավար Արփիսեն Համբարձումյանի ուղեկցությամբ այցելեցինք ավանի բնակիչներին:

Արցախյան դաշտում մասնակից, առաջին կարգի հաճախում Սամվել Մաթեոսյանն իր ընտանիքի հետ ապրել է Դավիթբեկում, մի փոքրիկ փոքրիկում, կարկասաններով սանիթի սակ, որից ջուր է կաթացել: Այժմ նա երեխաների հետ ապրում է Հուլիսի ավանում: «Հիմնականում այստեղ բնակությունը թուրքերի, միտաների հաշվին է ապրում եւ մեծ աջակցության կարի ունի մեծությամբ կողմից, որը չկա: 10-11 երեխա ունեցողներ կան: Եթե անգամ աշխատանք գտնեն, մի հոգին ո՛նց միտի կարողանա բոլորի հոգսերը հոգալ: Լավ է, որ գոնե մեծան կազմակերպություններ կան, որ անաղաղակ ընտանիքներին բնակարաններով են ապահովում», ասում է նա՝ միաժամանակ հավելելով, որ գոնե իր նկատմամբ՝ որոշ ազատամարտիկի, մեծությամբ որոշակի աջակցություն ցուցաբերում է: Ավանի կյանքից ազատամարտիկը գոհ է՝ չնայած, որ ֆաղափ աղմուկից ու անցողաճից կտրված են. «Էստեղ հանգիստ է, հարաբերություններն էլ հարեանների հետ լավ են: Այստեղի հարեաններն ավելի կապված են իրար, օգնում են միմյանց. գուցե դաժան ճակատագիրն է, բնավորությունը կամ կենսակերպը»:

Մի աննկարագրելի զգացողություն կարելի է ապրել Հուլիսի ավանում բնակվող Ավեսիսյանների տուն մտնելիս: Տան ամեն մի անկյունից մի երեխա է դուրս գալիս՝ բոլորը փոքր, բոլորը կարծես միասնաբան: Ավեսիսյան Կազազյանն հարցնում են՝ «Ինչ երեխա ունես», դասաստանում է. «11, 12-ին էլ սղատում ենք (ձեռով ցույց է տալիս կնոջ փորիկը)»: Ասում են, Հուլիսի ավանում 10-ից ավելի երեխաներ ունեցողներ լին չեն, ֆանի որ ծրագրի չափանիշներից մեկն էլ 6-ից ավելի երեխա ունենալն է: Եվ իսկապես, եթե մենք անցնում էինք Հուլիսի ավանով, բակում խաղում էին բազմաթիվ երեխաներ: Երեխաներ էին խմբվել մեծ յուրաքանչյուր բնակարանի շուրջ, որտեղից հետաքրքրությամբ նայում էին մեզ: Բազմաթիվ երեխաներ ունեցող Ավեսիսյանների ընտանիքը

Ժամանակից առաջ ընկած՝ արմատներից հեռու

Ժամանակներ են, բարեր են՝ փոխվում են: Այդ ընթացքը չես կանգնեցնի ու բարեբախտություն է, որ անգամ միասնաբար գորու չենք ման ֆայի: Նույնչափ բարեբախտություն է ուրու ուղղվածություն ընտրելու հնարավորությունը, բայց ափ ու սես, հակված ենք շատերով պարելու եւ անգամ վայրկենական կանգամ մեզ թույլ չհասնու: Այդ դեպքում բա ո՞վ մեր փոխարեն ժամանակից առաջ ընկած կվազի սեփական արմատներից հեռու եւ բնական կենսակերպից օտարացած:

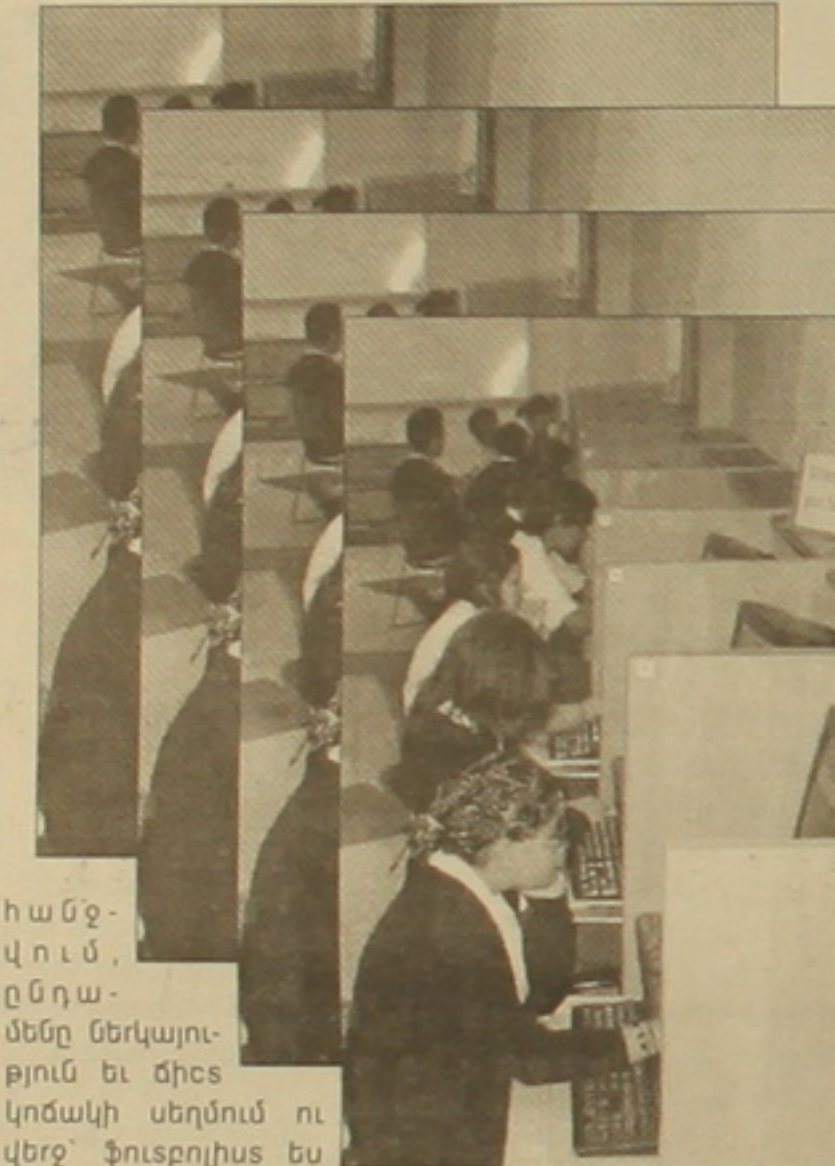
Կասեմ ո՞վ գիտե՞ ում արմատները որտեղից են գալիս, ո՞ր սանու, կամ ում համար ո՞րն է բնական կենսակերպը: Պարզապես ով էլ լինենք, ուր էլ գնանք, հո չենք ժխտի, որ բարությունը՝ բարություն, արժանապատվությունը՝ արժանապատվություն, սերը՝ սեր ու լույսը՝ լույս է:

Թեբես անիմաս կլինի մաե չընդունել, որ երեխաները մաուր զգացումների ու երեւոյթների կրողն են մեծապես, իսկ հասարակության մյուս մասը, որ կոչված է դաւմ դաւմադանելու, հանգիստ խղճով խաթարում ու մի օֆ էլ չի ասում: Սա, իհարկե, չի նշանակում, թե չափահասներին ու ավագներիս չարամտությունը կերել է, աղազայի հանդեպ հոգածությունն էլ մեկընդմիջ լի: Ժամանակից հեռ չընկնելու, նորիմ առնչակից դառնալու եւ նույնը երեխաներին հասանելի դարձնելու ազնիվ մղումը առանց որեւէ չափանիւի ենք դրսեւորում: Երեւի առաջնորդվում ենք «ամեն ինչ երեխաներին» սկզբունքով ու մոռանում այդ հարցին մարդով մոտենալու անխուսափելի անհրաժեշտությունը: Իհարկե խոսքը երեխային լիովին ախտահանված իրականություն ու մանուկություն հրաձգելու, երեխայից, ներող եղբ, ջերմոցային բույս ստանալու մասին չէ: Պիտի հոլարանային, եթե կարողանայինք աշխարհի չարին ու բարուն երեխաներին այնպես առնչակից դարձնել, որոնք զի չխաթարեինք հոգեկերակով: Մինչդեռ առանց այն էլ հակառակին նոյաւոր ժամանակի բերած հանգամանքներն ինքնակամորեն ավելացնում են:

Սերայի իրականությունը մոռացնել է սվել բակային, կենդանի, ակտիվ խաղերը, ջնջել այդ կերպ սարեկիցների հեռաբերվելու, մրցելու, հաղթելու ու դարձվելու հնարավորությունների մի ողջ համակարգ: Եթե ընդամենը մի սասանայակ առաջ կարելի էր թվել սասանայակի ավելի ման խաղեր, որ ընդունված էին ու սիրված, աղա այսօր դրանցից անուններն են մնացել: Կասեմ դասնության սված աղաջոցները չեն փաստում, որ ֆիզիկական ակտիվ խաղերը մարդկության զարգացմանը զուգընթաց դուրս են մղվում կենցաղից: Գուցե հենց այդպես է, որ կա, բայց եւ փաստ է, որ ի վերջո ընկերական հարաբերությունների եւ ընդհանրապես սարեկիցների հարաբերման մեակույթի մի մեծ երս է դուրս մղվել իրականությունից:

Իհարկե, կյանքը կանգ չի առել, եւ ազատված սեղը դասարկ չի մնացել՝ հազեցել է նոր երեւոյթների շնորհաբով, համակարգի եւ ինտերնետի բերած զուգահեռ իրականությամբ: Իր ունեցած ողջ դրականությամբ, Եսեկանությամբ, աշխարհի

հին հաղորդակից դարձնելու հնարավորությամբ զայթակող այդ երեւոյթը իրենից օգտվողին նվիրում է ցանկալի իրականություն: Այդ իրականությունում ոչնչի դակաս չկա: Վիրտուալ այդ շիրոյթում ամեն ինչ հասանելի է ու կառավարելի՝ ամենաբար ու անիրականամանալի ցանկության ու երազանի թվացյալ իրականացման դայմաններ կան: Չան էլ չի դա-

Ի հ մ ջ - վ ու մ , ը ն դ ա - մ ն եր ն եր կ այ ու - թ յ ու ն եւ մ ի շ կ ո ճ ա կ ի ս եղ մ ու մ ու վ եր ջ՝ ֆ ու ս բ ո յ ի ս ես կ ա մ վ ա զ ո ղ , լ ը ղ ո ղ ես

կամ հրաձիգ: Սա կարգին ընտրություն է՝ հնարավոր է լինել, ասենք, թոչող սարդ, միավոր կյանող անհասկանալի էակ, մարնչող մարդաստան, մի խոսով ամեն ինչ՝ բացի մարդուց: Խաղերն այդ եւ գնային, եւ բովանդակային մասչեւիություն ունեն, հեռաիրական են մասուցման ձեւով, եւ երեխան ինքն ինքնակամում անուշաղիւր է բովանդակությամբ: Կառավարելի այդ աշխարհն հասու է մաե բջջային հեռախոսներով, որում ըստ էության ղեկից ավելի ներկայություն ունեն փչեծ Ես բարեկեցություն ունեցող ընտանիքի զավակի եւ ոչ միայն նրա կենցաղում:

Արդեն իսկ նկատելի է իրական աշխարհից օտարացման միտում, չէ որ վիրտուալում՝ դաւաճող ընդամենը լիցաբավորումն ու սեյնիկալի սվալ միջոցին մոտ լինելն է, իսկ կենդանի Եսման դեմում ինչ մտնեուկա անցնի գումարվում է՝ էլ դասասխանակություն ու ինքնազարգացում, էլ բարեսուրթյուն ու ներդասություն, էլ սեփական թերությունների գիտակցում ու եզ մմանի կարծիքն հաւելի առնելու դարձաւորություն, էլ հավասարը հավասարի դիրքից կամ հարգանքի ելակեցից հարաբերվելու անհրաժեշտություն եւ հազար ու մի մարդկային հասկանիւ:

Մինչդեռ հեռ է կառավարելի վիրտուալ իրականությունում, որից կարելի է ազատվել ամեն դաւի՝ անջատելով համակարգից, հեռախոսը, բայց ոչ, այդպես չէ. վիրտուալում դա էլ թվացյալ է: Մինչ այդպես կառավարելի համարելով թույլ ենք Եսիս երեխային ընկղմվել իրերեւ թե անվանազ համակարգչային իրականություն, դե երեխան աչքի առաջ է, հեռու մրելու, ընկնելու, վաս աղեցությունից, դարձվում է որ այնտեղ՝ վիրտուալում էլ ավելի վսանգավոր է: Կսանգավոր է ոչ միայն խաղերի բովանդակային դասարկությամբ, ազեւսիւլությամբ, այլ լի թվացյալից օրեցօր զարգացող կախվածությամբ: Իսկ այդ կախվածությունից աղեն անջատել ու հեռանալով չես ազատվի՝ այն արդեն մտնում է, հոգեբանությունում, դասկերացումներում: Վերջինն հենց այնպես ասված զաղափար չէ, այլ գիտականորեն աղաջուցված փաստ, որը Ես ավելի վառ արտախայսվում է հենց երեխաների օրջանում:

Դե, այդ դեմում գուցե իրոք հարկավոր է չոգեւորվել ժամանակակից սեյնիկական հաղորդակցության միջոցներին շիրաղեւելու երեխայի հակվածությամբ եւ դրսեւորած ընկալունակությամբ, հասկաղաե, որ դա բնությունից հեռանալու, հասարակությունից օտարանալու ուղի է մաե: Եւ ի՞նչ, ասենք ժամանակները թելաղում են ու հանգիստ գնամք օտարացման: Լավ, եթե մեմ մեզ համար այդ ուղին ենք ըն-

րել՝ չափահաս ենք ու մեր գլխի սերը, բայց, որ երեխաներին էլ այդ ուղին ենք հասանելի դարձնում՝ առնվազն անփույթ է: Ամեն դեմում փաստեմ, որ երեւոյթները ծայրահեղորեն գնահատելուց, սեւ ու սոլիակ սեսնելուց հեռու են, դարգաղաե մտահոգվում են, երբ աղջնակը համակարգչով իր վիրտուալ շիկնիկի համար վիրտուալ հազուս է կարում, ջղամ՝ վիրտուալ գնղակով, վիրտուալ թիմում վիրտուալ ֆուսբոլ խաղում, իսկ իրականությունը անցնում է կողով եւ հաստասաղաե ոչ թվացյալ արագությամբ:

Ե. Պ.

58 ընտանիք փրկված է գիւերը փողոցում քնելու...

Արցախյան զոյամարտի մասնակից, 1-ին կարգի հաւամնղամ Ասմվել Մաթեւոսյանը հանգիստ է գեւել Հույսի ավանում

չի վախենում դժվարություններից, իսկ երեխաների հայրն էլ, կարծես մեզնից հարցնելով, ասում է. «Օրինակ, սրանցից ո՞ր մեկը չլինե: Սեր ազգի համար ենք ունենում»: Նրանց ամենամեծ երեխան 14 տարեկան է, փոքրիկը՝ 1: Ավեթիսյանների ընտանիքը 2004 թ. է սեղափոխվել Հույսի ավան, իսկ մինչ այդ աղբել է մանկաղաղաեղի սարածու: Ավանի սեօրիությունից գոհ են, բայց դժգոհ են ղեկությունից. «Ձմռան ցրտին գալիս են, դայսի համար զազն անջատում: Եղ ցրտին ի՞նչ անենք էս երեխանին, մեկին թոխաղորով սարել ենք հիվանդանոց»: Պեկությունից օգնություն խնդրող ընտանիքը նույնիսկ առանձնացրել է

իր ամենամեծ խնդրանքը: «Մի վաղի մեկնա Տային, այս երեխաների օրերը կարողանալի վաճաղ: Այս հղիությունից մի փչ լավ չեն գզում», ասում է երեխաների մայրը՝ Կարինե Սեւինյանը: Իր կրծի սակ 12-րդ փոքրիկին կող Կարինեն վստա է, որ իրենց ընտանիքն Ասված է դաիում:

Հույսի ավանի ընտանիքներից մեկի ճակատագիրն էլ մեզ ծանոթ դեմերից է: 80-ամյա Սեւիանյան Խաչիկը որդուն կորցրել է Արցախյան զոյամարում, հարսն էլ կաթվածից է մահացել: 6 երեխաներին Ղարաբաղից վերցրել է, եկել Մասիս՝ աղջկա տուն: Հույսի ավանում տուն ստանալուց հետո հիմա դաղաե ու թոռները միասին են եւ չնայած բնակարանի դայմաններից գոհ են, բայց աղբում են թոուակի ու մեծ թոռան հաւամնղամության նոյասուկ: «Տղաս որ զոհվեց, 14 հազար դրամ էին տայիս: Հիմա էղ փողը հանել են: Ի՞նչ անենք», մեզնից է փոռում իր խնդրի լուծումն իմանալ 80-ամյա դայիկը:

Նրա թոռներից ամենամեծը 20 տարեկան հաւամնղամ Արփինեն է, որը մինչ ավան գալը Մասիսի եկեղեցում է աղբել: Հիմա երեխաները գոհ են, որ գոնե միասին են. «Եսեղ լավն էն է, որ իրար գլխի ենք բոլորս: Թե չէ, առաջ իրար Ես էինք կարոտում»: Պատերազմի դասճաղով դայի թոռներն ուտող կիսաս են թողել: Երեխաներից տառամանաչ է միայն 17-ամյա Լուսինեն, որը Ես կցանկանար աշխատել՝ սարեց դայիկին օգնելու՝ անչափահաս ույրերի ու եղբոր խնդիրները հոգալու գործում: Բայց ամի դեռ աշխատեմ չկա, Արփինեն ույրերի հեռ դարաղում է, ծանոթացնելով տառերին եւ թվերին: Հաւամնղամ Արփիներից կրսեր ույրը գոհ է. «Տառերից թույլ է, բայց թվաբանություն լավ գիտի»:

Թուլացած ոտերի դասճաղով Հայկանուր օրվա մի մասնակցացնում է անկողնում, մյուս մասը անվասաղալուն

Ամփոսելի է, որ Հույսի ավանն իսկաղաե փրկություն եւ հույսի հանգրվան է դարձել բազմաթիվ ընտանիքների համար: Ավանում Երմարությունը Եարունակվում է եւ ամեն մի բնակարանամուսին մի ամի ընտանիքներ էլ կհանգրվանեն իրենց «հույսի ավանում»: Թե նրանց կյանքը որևէնց՝ կբարեւալվի ավանում, դժվար է ասել, բայց գոնե հիմնականում Ես երեխաներ ունեցող ընտանիքները չեն մտածի, թե ինչպես եւ որտեղ գիւերը կլուսացնեն իրենց զավակները:

ԳՈՏԱՐ ԳԵՄԱՐԳՅԱՆ, Լուսանկարները՝ Խոյնամկի

ԱԶԳ-ՆԵՐՈՒԻ

Մանկապարտեզ, դպրոց, ...

Նախկինում համարում էին, որ երեխային ղեկավարելու մեջ կա կարծիք, որ փոքրիկին ղեկավարելու մեջ կա կարծիք, որ փոքրիկին ղեկավարելու մեջ կա կարծիք: Փաստորեն դաստիարակությունը հոգեբանության մեջ այլ սեսանկյունից է դիտվում. որդես ինֆորմացիայի, ավանդույթների, որոշակի ներքին կուլտուրայի մեակվման մի ձև:

«Ընճանիփ կարեւորագույն ֆունկցիա է համարվում որդեանությունը, սակայն միայն դրանով չղեկավարվում է սահմանափակվել, այն ղեկավարում է ունենա շարունակություն, որն էլ կոչվում է դաստիարակություն: Երեխային չղեկավարելու անհասկացողությունը, զրկելու ուժարդությունից եւ հասկացողությունից: Սակայն խոսելով ճիշտ դաստիարակությունից, մենք նախատեսում ենք իմանալով երեխայի ու նրա առանձնահատկությունների մասին», ասում է մանկական հոգեբան **Լիլիթ Թովմասյանը:**

Հայտնի է, որ 2,5-3 տարեկան հասակում երեխան արդեն սկսում է իրեն որդես անհատ առանձնացնել հասարակությունից: Նա սկսում է իրեն տեսնել առանձին էակ արտաքին աշխարհում, աճում է ինքնագիտակցությունը, եւ երեխան կյանքի շարունակությունից իր տեսանկյունից է նայում: Այդ տարիքի երեխաներին բնորոշ է մի երեւոյթ. նրանք ընտրում են մի ռեֆերենտ՝ չափանմուշային անձ եւ փորձում անեն հարցում նմանվել նրան: Հիմնականում դա լինում է իր ընճանիփ անդամներից որեւէ մեկը, սակայն եթե փոքրիկը օրվա մեծ մասն անցկացնում է մանկապարտեզում, դպրոցում կամ բարեկամի հետ, այստեղ արդեն մեկ ուրիշ հարց է առաջանում: Ո՞րն է նա նմանակում, որհանով է դա ճիշտ եւ վերջապէս՝ ինչ դաստիարակություն է ստանում երեխան:

վերաբերումով օրացառված, սակայն անընդհատ անընդհատ կիրճ չի կարող իր երեխային դաստիարակել այնպես, ինչպես հարկն է: Կիրճ ղեկավարում է իրադարձությունների կենտրոնում լինել, բայց չանտեսել եւ չմոռանա երեխային», ասում է **Ռուզաննա Վարդեանյանը:**

Նախկին ծնողները կարծում են, որ երեխային ճաշակի ձեւակործան հարցում շատ օգնում է դասական երաճուկությունը: Նրանք համոզված են, որ երեխա-ծնող հարաբերությունները ղեկավարում է ընկերական լինելը: Երեխան չղեկավարվելու փորձերով, ամեն ինչ ղեկավարվելու արդի, որ փոքրիկը չվախենա իր ծնողներից: Պէտք է սերունդների կադրն էլ ղեկավարել՝ ճանկարողների դերն էլ թողնելու դաստիարակության հարցում նույնպես կարեւոր է: «Ձանի՝ որ նրանք այլ սերունդի ներկայացուցիչներ են, ունեն այլ աշխարհայացք, այլ մոտեցում այս կամ այն հարցի վերաբերյալ, այստեղ նույնպես շատ կարեւոր է, որ ծնողները իրենց իսկ ծնողների հետ համաձայնեցնեն, թե ինչպիսի ղեկավարներ, ինչպիսի սղատումներ ղեկավարում են երեխայից», ասում է հոգեբան **Լիլիթ Թովմասյանը:**

«Ես մի բան շատ լավ գիտեմ, որ հայ ընճանիփներում երեխաներին ջանում են ամեն ինչով աղաւաղել, բայց դաստիարակման առումով մի ինչ թերանում ենք բոլորս: Դա երեւում է մեր փողոցում, հասարակության մեջ: Հայ մայրերն ամեն ինչ անում են, որ իրենց երեխան լավ ունի, ճիշտ հագնի, որ հանկարծ չընկնի, վնասված չստանա, սնունդ են տալիս խմբակներ, շատ լավ խնամում են, իսկ երբ հերթը հասնում է դաստիարակմանը՝ ինչ-որ բան հաստատեցնում են»:

իրենց ղեկավարումներին: Դպրոցները ղեկավարում են լինում 30-35 տարեկան կանայք, կասարյալ ուսուցիչներ, նաեւ անգլերենի իմացությամբ: Պահանջատուների մոտ 80%-ը նաեւ առաջնային կարեւորություն է տալիս դպրոցի բարձրագույն կրթության առկայությանը: Այնուամենայնիվ դպրոցի ընտրելու հարցում առաջին տեղում է, երեխաներ խնամելու փորձը:

Հոգեբանները նույնպես կարեւորում են դպրոցի ճիշտ ընտրությունը: Սակայն նրանք համոզված են, որ բարձրագույն կրթությունը դպրոցի ընտրության եզակի չափանիշ չէ: «Այն մարդը, ով զբաղվում է երեխայի դաստիարակությամբ, սկսյալ տարագայում դպրոցի, նախատեսում է ղեկավարման մանկավարժական հոգեբանական գիտելիքներ: Պարտադիր չէ, որ նա ավարտի համալսարանական ֆակուլտետ, դարձապէս ներհատ ղեկավարում է լինելու մանկավարժ եւ ունենա հոգեբանական հոսանքություն, համալսարանական վարկելաձեւ երեխայի հետ: Շատ կարեւոր է, որ կրթական, աշխարհայացքային տեսանկյունից նա որոշակիորեն հավասար լինի ծնող»:

Ո՞ՐՆՍ ԵՎ ԻՆՉՈ՞Ր ԿԱՏԱՇԵԼ ԵՐԵՒՆԱՅԻ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Շատ կարեւոր է ծնողների եւ զավակներին խնամողների փոխադարձ կադր, որդեսի կարողանան դաստիարակությունը մի ուղղով ճանաչել, որ չլինեն տարաձայնություններ այս կամ այն հարցի մոտեցման վերաբերյալ: Եթե ոչ, աղա կարող են շատ լուրջ խնդրի առաջ կանգնել: Եթե դաստիարակության մեջ երեխան չտեսնի իր ընտանիքում, ապա իր ընտանիքի առաջ կկանգնի: Նա չի կարողանա տարբերել ճիշտ ու սխալը, կարելի է չի կարելի եւ այլն», ասում է **Լիլիթ Թովմասյանը:**

Այսօր ընճանիփ ավագները՝ ծնողները, ստիպված են շատ ավելի երկարատեւ ներկայություն ունենալ աշխատավայրում, անհատ, եւ շատ հաճախ չեն կողմնորոշվում՝ ինչպե՞ս եւ երբ զբաղվել երեխայի դաստիարակությամբ: Չեն տեսնում իրարից տարբեր ընճանիփ անդամներ, դպրոց, մանկապարտեզ, եւ բոլորն էլ ընդունելի են մեր հասարակության կողմից:

անկում է այն ամենը, ինչ իր ընկերներն ու մեծահասակներն են անում: Այստեղ արդեն առաջ են գալիս բազմաթիվ խնդիրներ: Ընճանիփ անդամներն այնքան հակակրօն ղեկավարում է լինում փողոցին, որ երեխան, թեկուզ եւ անգիտակցաբար, տուն չբերի դրսի բացասական լիցքերն ու վառ վարագիծը չդարձնի իրեն: Այնքան մուրթ ղեկավարում է բացառել եւ հասկացնել փոքրիկին, որ նա դրսից կամ մոռանա, կամ զգա, որ սխալ է: Այստեղ է հիմնական հակասությունը՝ ընճանիփ եւ փողոց: Սակայն դա էլ բավական չէ, ու դարձապէս անհրաժեշտ է երեխայի վերլուծական միտքը, մոտեցումը զարգացնել:

Հայ ընճանիփներում վերջին տարիներին երեխայի դաստիարակությունը դպրոցի համակարգում է ղեկավարվում: «Հայաստանում դպրոցի գործը բավականին ղեկավարվում է դարձել: Մեզ ավելի շատ դիմում են երիտասարդ ամուսինները, անհատ, աշխատում են, եւ բնակարանային երեխաներին հետեւող չի լինում, այդ իսկ ղեկավարող իրենց փոքրիկների դաստիարակությամբ եւ խնամով զբաղվում է դպրոցը: Սակայն ինչ-որ տեղ դպրոցի ղեկավարը մոռալիս տուր՝ շատ են համարում», ասում է **GMG brokers գործակալության տնօրէն Գագիկ Պողոսյանը:** Ծնողները դպրոցների առջեւ որոշակի ղեկավարներ են դնում, այնպիսի, որ մեծացող երեխան համալսարանի

մնում», ասում է փոքրիկ Նաբեկի հայրը **Հայկ Օրդյանը:** Գոյություն ունի դաստիարակման եւս մեկ աղբյուր՝ փողոցը: Դուրս գալով փողոց, երեխան տեսնում է ընդօրինակում»:

«Դպրոցի ընտրելու մարդիկ զգուշացնում են ղեկավարում եւ ընտրում որոշ փորձագէտներից հետո: «Այդ կարեւորագույն խնդիրն ծնողներն սկսեցին մեծ ուժադրություն դարձնել հասկացող, երբ հեռուստատեսությամբ ցույց սկսեցին քաղաքական տեսախցիկներով նկարահանված մեծ ռեպորտաձ, թե ինչպե՞ս են Ռուսաստանում դպրոցները վարվում անտաճաճ փոքրիկների հետ», ասում է Գագիկ Պողոսյանը:

Ամեն դեպքում, ինչքան էլ աշխարհը լինես եւ ճիշտ ընտրություն կատարես, միտնույն է՝ երեխայի դաստիարակում է օտար մարդ: Օրվա մեծ մասը փոքրիկը նրա հետ է անցկացնում, լսում նրա ասածներն ու ենթարկվում նրա խրատներին: Շատ դեպքեր են լինում, երբ երեխան հոգեբանական կադրականություն է ունենում դպրոցի հետ, աղալում նրան ամեն ինչ տեսնելու եւ նրա հետ խաղալու ցանկությունով: Հաճախ երեխան լաց է լինում հենց դպրոցի հետեւից, կամակորություններ անում՝ չենթարկվելով ծնողներին, նրանց ասածներն անտեսում:

Տիկին **Ալիսան** մոտ տասը տարի է, ինչ խնամում է փոքրիկներին եւ ըստ նրա, դպրոցն օտար չի կարող համարվել: «Եթե ես մտնում եմ ինչ-որ մեկի ընճանիփ, նշանակում է արդեն օտար չեմ, նշանակում է՝ երեխայի ծնողներն ինձ վստահում են: Երբ գալիս է ծնողների տուն գալու ժամանակը, երեխան դեռ կեն ժամ առաջ կանգնում է դռան մոտ եւ անհամբեր սղատում նրանց: Ես միշտ նրանց ասում եմ՝ երբ ընճանիփը անդամներից մեկը տուն է գալիս, մի նայիր ղայրաւակին, առաջին հերթին բարեկարգ, զրկիր եւ հարցու, թե ինչպե՞ս է», ասում է տիկին **Ալիսան:**

Ժամանակների, կենսաձեւի թելադրանով մեր իրականությունում էլ դպրոցի աշխատանքը արմատավորվում է, հաստատվում որդես երեւոյթ: Հոտանք միմիայն ի օտար երեխայի դաստիարակության եւ հասարակությունում անհատի լավագույնս ղեկավարում: Դպրոցների աշխատանքի մեր հասարակությունում կարեւորանում երեւոյթը թերեւս բացառվում է մանկապարտեզների աշխատանքով, որում կա էնտուզիազմի ղայրաւակիս ընտանիքային ղեկավարման ղայրաւակիս մանկապարտեզում աշխատող դաստիարակի միջին աշխատավարձը՝ 23-30 հազար դրամ է, իսկ դպրոցների դեպքում թիվը առնվազն կրկնակի բարձր է: Աշխատանքի տեղավորման գործակալությունների սկսվելով այն երեքն գերազանցում է նաեւ 200 հազար դրամը:

Հայերեն խոսենք

«Հայոց լեզվի լայնածավալ սարի» խոսքով օրեր Մեծի Տանն Կիլիկիո Արամ Ա կաթողիկոսի նախաձեռնությամբ Ամբիփաստան (Լիբանան) տեղի ունեցավ հավաք: Ներկա էին Արամ կաթողիկոսը, Լիբանանում ՀՀ դեսպան Վահան Տեր-Ղետնդյանը, լիբանանահայ մամուլի ներկայացուցիչներ, գրողներ, մանկավարժներ, մսավորականներ: Երեկոյի ընթացքում արձարվեցին հայոց լեզվի լայնածավալ խնդիրները վերաբերող արդարական հրահայտ հարցեր: Ժողովը վարում էր Նարեկ եպոս. Ալյեմեզյանը: Ներկաների հիմնական մասնագիտությունը միջավայր էր ներկա ժամանակներում, մասնավորապես սփյուռքում մայրենի լեզվի լայնածավալ լեզվաբանության ոլորտում: Հավաքի ընթացքում հնչեցին խոսքեր առարկա հարցի շուրջ առաջարկներից մեկը՝ սկսել ժողովի մասնակցի, հետևյալ մտածողների տեղի սվեց: Հայաստանի և սփյուռքի իրականություն է, որ սփյուռքում մասնավոր սերունդը զգալի չափով ստանում է ոչ

դասականները համար նույնպես հարկ չունի դրամական խրատաբանով մրցույթներ կազմակերպել: Իսկ մայրենի լեզուն ինչպե՞ս հայրենի չէ... Զեյն ցանկանալ, որ հուզական մեծեր ունենան անձի վերաբերման լինեն, անուշահոտ նոտաներ այդ չէ բնավ: Այո, միանգամայն հասկանալի է այն ժամ առ ժամ ահագնացող ճակատագրը, որն անկեղծ անմիջականությամբ էր սրացավ մասնագիտությամբ հնչեց բոլոր ելույթ ունեցողների կողմից վերոհիշյալ ժողովի ընթացքում: Սակայն հնարավոր չէ՞ միթե, միաստիկ ժողով կարողությունները, ներգրավելով գործընթացի մեջ նաև հայրենիքը, զսնել արժանավայել, հեռավոր լուծման կեռամներ: Այնուհետև, որո՞վ կբխեն այսօրվա՞ իր հայի արյան գույնը է կանչը ճակատին խոսքում չկորցրած մեր մասնա՞րկ էրիտասարդ սերնդի հոգու խորից: Իսկ մրցույթներին, որոնք միջանկյալ օժանդակ միջոց, որ-

Ջանիսն են եղել Արցախում... Այսօր Արցախում գրեթե չկա մեկ տուն, որի դռանը մեզ չհայեն ազատամարտուն ընկած նրա լույս զրաները: Ես ուզում եմ հիմա ձեռնից բռնել սփյուռքահայ լայնածավալ, ճանել-կանգնեցնել նրանց լուսանկարներից մեկի՝ որն է մեկի առջեւ եւ ասել. այս զրան, որ ցան չէր եղանից մեծ, իր արյան մեջ հայ ճառերը գրված, իր կրթի սակ հայ բառը գուրգուրած, հանուն հայրենիքի գնացել էր դեպի: Նրան դրա համար որն է նյութական դարձեցանք չեն սվել: Նա գոհվել է նաև ինչ համար: Այն բանի համար, որ այսօր հեռավոր Լիբանանում, Ռուսաստանում, Կանադայում, Ամերիկայում այնպիսի հայկական աղոթքով, դուրսը մանուկը ընկերներից հեռ միասնաբար «Առավոտ լուս» երգելու հետ բացելու ֆոնը գիր հայոց գրեթե, մայրենի լեզվով էլ լավ զգաս ինչ, մարդ զգաս ինչ, հայ զգաս ինչ, հասկանում ես... Այո, կարելի է հավաքական ուժերով թե՛ սփյուռքի, թե՛ հայրենիքի կողմից ի մի բերված, զարկ սալ սփյուռքի երեխաներին մայր հայրենիքին մերձեցնելու, ծանոթացնելու գործընթացին: Որ սփյուռքի երեխան զա եւ իր աչքով տեսնի, իր ականջով լսի, իր հոգով համար ու բույրն առնի Հայաստան-Արցախ իր հայրենիքի: Եվ հավասար՝ կնվազի մայրենի լեզուն չսովորող կամ իմիջիայլոց սովորող սփյուռքահայության թիվը: Անդրադարձալով «Հայոց լեզվի լայնածավալ սարի» առիթին, անհնար է չանել մեկ այլ դիտարկում ես: Եթե սփյուռքի առջեւ այսօր ծառայած է ընդհանրապես հայոց լեզվի լայնածավալ ազգային համախնդիրը, ապա ներկայիս հայրենիքում ակնհայտորեն առկա է մեկ այլ ճակատ՝ լեզվի մարտության խնդիրը: Ինչպե՞ս են այսօր խոսում հայերեն Հայաստանում, հասկալի են երիտասարդ սերունդը: Հայոց լեզուն զգալի չափով հեռացել է իր անաղաղ, գրական ասված ակուններից: Փոխարենը ստեղծվել է հասարակաց, կենցաղա-

Դրամական պարզեցումներով չէ, որ պահպանվել են հայ ոգին, միտքը, խոսքը...

Հայոց լեզվի պահպանման հարցի շուրջը

հայկական կրթություն: Հաճախակի՝ արդեն սկսյալ նախադրոգական սարից: Փաստ, որով լայնածավալված է սփյուռքում հայկական կրթության սանդիկ նվազող ֆունկցիոն, իսկ որոշ դեպքերում նաև կրթության փակվելը: Ցավով, բացառություն չէ նաև լիբանանահայ համայնքը: Երեսուցյալ իր մի քանի արմատացող դասառնողներ: Առերեսուց կարելի է փաստել, թե արտաքին ծանակչիկ ուղարկածներին մեկը՝ այն անհերքելի փաստ է, որ միջազգային համարում ունեցող ֆուլբերգի, համալսարանների ավարտական վկայականները (դրանի հիմնականում՝ նաև Միջին Արևելքում արմատավորված Ամերիկյան հաստատություններ են) հետագայում աշխատանքի գտնելու առավել մեծ է իրական երաշխիքներ են սալիս: Ինչո՞ւն հասկանալի է, որ թե՛ նման բարձրագույն հաստատության վկայականը, թե՛ դրա ցնորհիվ ձեռք բերված աշխատանքային (եւ նկատի առնենք՝ աշխարհի առաջնային երկրներում) անհատիկ սալիս են թե՛ ստեղծագործական, թե՛ նյութական ունեւի պարտաբեղ եւ հեծել: Վերջիններս կյանքի լայնածախքի ղեկավարություն ունեն հասկալի ֆուլբերգի անկալուն երկրներից դեռի «խաղաղ ափեր» վերագաղթող հայ բնակչության համար: Հայաստան է, որ թերեւս ամենակրթ է ազգային նկարագրով կենսականում լիբանանյան՝ հայ համայնքը զգալիորեն «ճախ սվեց» հասկալիս 1975-89 թթ. դաստիարակական դեպքերի ընթացքում եւ դրանցից անմիջապես հետո: Այսօր, երբ Լիբանանը դարձյալ ֆուլբերգի աշխատանքային եւ սնեցալիս մեծ ճակատ է աղուում, հայության արագաղթը դարձել է սովորական եւ թափ առնող եղելություն:

Թերեւս, աշխարհագրական տեղաբաշխման գրեթե անխուսափելի փաստ է մղում այսօր հայ ընտանիքներից ցանկերի՝ իրենց զավակներին սալ օտար կրթական հաստատություններ: Թե՛ մի ֆանի աշխարհակարգների ֆաջ իմացության (մեկը՝ անգլերենը), թե՛ ընդհանուր եւ մեկ մասնագիտական առավել բարձր ու ուսույլ գիտելիքներ աղախովելու նպատակով: Հետեւաբար, բուն դասառնողների մեկը կենսական-սնեցալիս է: «Պարզ սասծ» հացի, դարձյալ հացի խնդիր: Ըստ Մեծի Տանն Կիլիկիո Արամ Ա կաթողիկոսի, սփյուռքում հայոց լեզվի եւ համայն ազգային մակարդակի արժեքների նախանցի գործող դասառնողների մեկը գլոբալիզացիայի ամենակրթ ընթացքն է: Սա ցավալի իրականություն է, որն, անուշահոտ, հուշում է դիմադրելու, հնարավորինս լայնաբերելու ձեռքը: Սակայն արդյո՞ այն ձեռքից մեկը, որը հնչեց հիշյալ հավաքի օրակարգում: Այն է. առաջարկ եղավ դրամական դարձեցանքներով խրատաբանները մայրենի լեզուն սովորելու եւ հասկալիս լավ սովորելու համար: Նախակրթարաններում եւ բարձր դասարաններում, ֆուլբերգում (եւ այլ) համախախտներ կազմակերպել հայոց լեզվի գրագիտության մրցույթներ եւ նյութական «գովասանագիր» սալ, որոնք ֆաջալեւան մայրենի լեզուն սովորելու համար: Ինչ է ստացվում. ազգն իր մասնաղ սերնդին, իր վաղվա ֆուլբերգում, իր աղաղա մեռուծին, մայրենի լեզու է սերմանում մրցույթային կարգով եւ մրցույթային հոգեբանությամբ: Ազգային ինքնությունը, ծագումնաբանական ինքնագիտակցումը ստորադաստիկ յուրաքանչեւ առեւտրի մակարդակին. մեծ ֆեզ դրամ՝ դու մեզ մայրենի լեզու: Մեծապես անհեռանկար եւ վճանգաբեր է թվում նման մոտեցումը: Մեկ այլ երկրի ֆուլբերգի վիճակի դրամայն առաջացած կենսական-սնեցալիս դասից այս խնդիրը անցնում է սեփական ազգի հոգեբանաբարական դաս: Ինչպե՞ս թե՛ վասն փողի սովորել մայրենի լեզուն: Կարող է մի օր էլ հայրենիք սիրելու կամ թե՛նամուց

ղեն կրթական ընթացքին հասնուլ բաղադրիչ սար, որոնք լավերի մեջ լավագույնին ի հայտ բերելու առիթ՝ ո՞վ է դեմ: Նման նպատակներին են ծառայել (ոչ մի երկրի կրթական համակարգում կազմակերպվելի մրցույթները նորություն չեն բնավ) եւ ծառայում են այսօր մրցույթ կոչվածները: Այլ ոչ թե՛ հանդիսանում են ազգային հոգեբանաբարական խթան՝ սեփական լեզուն սովորելու ցանկությունը «դարձաբերելու» համար: Եվ բացի այդ, հայ ժողովրդի դարավոր դաստիարակող դժվարին ժամանակներում, օտարի լծի, թուրքի յաթաղանի սակ, մեր ազգի նվիրյալ այրերը, մեր դասույնները, բանաստեղծները, մեր ելեղեցիներ, մեր Մաւսոցը, Նարեկացիներ եւ Կոմիտասը, մեր մայրերը վերջապես՝ «դրամական դարձեցանքով» են կանգուն լայնել հայ ոգին, հայ միտքն ու բանը, բառն ու երգը, հայ անաղաղս օրոցային մրմունջը... «Մրցույթային» հոգեբանությամբ: Միթե՞ այսօր այդքան նվազել են հայ ոգու կրողը, ազգային արժանադաստիարակները: Զե՛մ ուզում հավասալ: Նույն կալիքին արժեքավոր առաջարկ հնչեց Լիբանանում ՀՀ դեսպան Վ. Տեր-Ղետնդյանի կողմից. հնարավորինս մեծ կալի ստեղծել մեր հայրենիքի հետ, սփյուռքի մասնաղ եւ երիտասարդ սերունդներին ծանոթացնել Հայաստանի հետ, հնարավորություն ստեղծել համախախտի եւ երկարատե ժամանակով երկիրը այցելել, ծանոթանալ նրա դասական եւ ներկայիս հոգեբան ու մակարդակի արժեքներին, հարստանալ դրանցով, ինչն անուշահոտ, իր հերթին կնոյաստի սփյուռքի այսօրվա մասնաղ սերնդին՝ իրենց մայրենի լեզվին, իրենց ակունների մերձեցմանը: Ընթացք, որով կարող է ստեղծվել ամուր եւ որն է այլ բանով չփոխարինվող կալ: Եվ իսկալիս. նվազագույն տկուս է կազմում սփյուռքի երեխաների, դասառնողների, երիտասարդների (ուսանողության զանգվածը չհաւաքած) այն թիվը, որոնք եղել են Հայաստանում: Եվ կամ լինելով Հայաստանում՝ տեսել են Մասնաղաբանը, այլցելել են Երեւանի ղեկավար դասկարանի, ցուցահանդեսներ, թատրոններ...

ինչ մի լեզու, որը ներառում է իր մեջ գրական լեզվի հասունեան արտահայտումներ, սարբեր բարբառներից ու լեզուներից աղավաղված հավաքած, որոնք լի ու լի համեմված են «ժարգոն» կոչված ղղզուր հորձանուսով: Լեզվի փողոցահանրային տեսակ, ժամանակակից աղեղայական «փայլով» ցուրտված: Սվար հասուն կարելի է կազմել ժողովրդի այսօր գործածած բառամբերից, լեզվաոճից եւ լեզվամասնագիտության «փայլասակուններից»: «Հայոց լեզվի նոր բառարաններ», որոնց հեղինակը մերօրյա գյաղայությունն է: Ի դեռ, այս երեսույթը խիստ հարագաս եզրեր ունի հայ բնեը, ձայնասփյուռը եւ հասկալիս հեռուստատեղերը հիմնովին դասառնող երեք-երեքսույթային հետ: Երաժեշտական դոկտորաֆիա է սա, որն արդեն չի տեղափոխում անգամ «ոարիս» հասկացության մեջ, ազգային ակունների հանդեպ ունեցած իր ջախջախիչ-բարբառական գրոհով: Իրալիս, «կզա ոգու սով»: Կզա եւ՝ երգի, եւ լեզվի սով: Գուցե արդեն ելել է: Այս հարցերը, որ կարծաբան են այսօր թե՛ սփյուռքի, թե՛ հայրենիքի առջեւ, թվում է, դասանցում են նախ եւ առաջ ազգային, ղեկավար հոգեբանություն, վերջինիս սարբեր եւ գործունակ լեզուների մակուն են կիրառում անհրաժեշտությամբ: Ինչը եւ կիմաստավորի «Հայոց լեզվի լայնածավալ սարի» հոչակելու նախաձեռնումը: ... Այսօր ես մտնում եմ Բեյրութի հայկական վարժարաններից մեկը, վաղը գնալու եմ Երուսաղիմի միջնակարգ դպրոց, հետո ֆայլելու եմ Երեւանի փողոցներով... Ես ուզում եմ բոլորիս եւ ամեն տեղ հիշեցնել ամենայն հայոց բանաստեղծի Սիլվա Կառուսիկյանի խոսքը. «Ուր էլ գնաս, թե՛ մորդ անգամ մսփիցը հանես, ֆո մայր լեզուն չմոռանաս»: Լեզու, որը երբեք չի՞ գնվում եւ չի՞ վաճառվում:

ՆԱԽԱ, Բեյրութ
Ներդրելի անստուգալի նյութերը
ՆԱԽԱ ԳԵՏՐՈՍՅՈՒՆԸ

ԱԶԳ

ՁԱՄՈՒԼՈՒԹՅՈՒՆ

Վիվասելը շեղեկացնում է, որ իրականացնում է իր բջջային ցանցի կասարելագործման մեծածավալ աշխատանքներ՝ հզորություններն ու մասնագիտ ծառայությունները բարելավելու նպատակով:

Ցանցի կասարելագործման աշխատանքների ժամանակ u. ք. մարտից մինչև ապրիլի առաջին կեսն ընկած ժամանակահատվածում հնարավոր են կարճատև դժվարություններ՝ զանգեր կասարելու եւ ստանալու, ինչպես նաև կարճ հաղորդագրություններ (SMS) ուղարկելու ժամանակ:

Բաժանորդներին ժամանակավոր անհարմարությունները հնարավորինս նվազեցնելու նպատակով ցանցի կասարելագործման աշխատանքները հիմնականում կիրականացվեն ոչ ծանրաբեռնված ժամերին եւ կեսգիշերից հետո:

Մեր տղասարկող անձնակազմը մշտապես կլինի բաժանորդների քննադատության ակնհայտ աջակցություն ցուցաբերելու նպատակով:

Վիվասելը հայցում է բաժանորդների ներողամտությունը հնարավոր անհարմարությունների համար:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

11 դասական դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտները հասարակում է Երևանի մրցող դասական ծառայության քաղաքապետ Գրիգորյանի համար

11 դասական դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտները հասարակում է Երևանի մրցող դասական ծառայության քաղաքապետ Գրիգորյանի համար

11 դասական դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտները հասարակում է Երևանի մրցող դասական ծառայության քաղաքապետ Գրիգորյանի համար

11 դասական դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտները հասարակում է Երևանի մրցող դասական ծառայության քաղաքապետ Գրիգորյանի համար

11 դասական դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտները հասարակում է Երևանի մրցող դասական ծառայության քաղաքապետ Գրիգորյանի համար

11 դասական դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտները հասարակում է Երևանի մրցող դասական ծառայության քաղաքապետ Գրիգորյանի համար

11 դասական դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտները հասարակում է Երևանի մրցող դասական ծառայության քաղաքապետ Գրիգորյանի համար

11 դասական դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտները հասարակում է Երևանի մրցող դասական ծառայության քաղաքապետ Գրիգորյանի համար

11 դասական դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտները հասարակում է Երևանի մրցող դասական ծառայության քաղաքապետ Գրիգորյանի համար

11 դասական դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտների կարգին դեյաբոսիտները հասարակում է Երևանի մրցող դասական ծառայության քաղաքապետ Գրիգորյանի համար

6. Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-161):

Կասարելու մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավարը պատասխան է վճարում հանձնարարությունը, ֆինանսական ժամանակացույցը, ժամանակացույցի հարկանիշը (հիման ժամանակացույցի հիման վրա), բյուջեային եւ մրցակազմակերպության փոխադրված վարում է գտնի հավաքումը, հիմնական թափանցիկ է ներկայացնում աշխատանքների անհատական հաշվետվությունները, հարկային մարմիններ՝ եռամսյակային եւ տարեկան հաշվետվությունները, ժամանակացույցը, ժամանակացույցի անհատական հաշվետվությունները, անհատական վճարային ցուցակները եւ իրականացում է օրենքով նախատեսված իր վարչապետներին թիվ ազ օրենսդրությունը:

7. Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավարը պատասխան է վճարում հանձնարարությունը, ֆինանսական ժամանակացույցը, ժամանակացույցի հարկանիշը (հիման ժամանակացույցի հիման վրա), բյուջեային եւ մրցակազմակերպության փոխադրված վարում է գտնի հավաքումը, հիմնական թափանցիկ է ներկայացնում աշխատանքների անհատական հաշվետվությունները, հարկային մարմիններ՝ եռամսյակային եւ տարեկան հաշվետվությունները, ժամանակացույցը, ժամանակացույցի անհատական հաշվետվությունները, անհատական վճարային ցուցակները եւ իրականացում է օրենքով նախատեսված իր վարչապետներին թիվ ազ օրենսդրությունը:

1-7-րդ կետում նշված քաղաքապետները օրացույցները համար թափանցիկ է՝

1-7-րդ կետում նշված քաղաքապետները օրացույցները համար թափանցիկ է՝

1-7-րդ կետում նշված քաղաքապետները օրացույցները համար թափանցիկ է՝

1-7-րդ կետում նշված քաղաքապետները օրացույցները համար թափանցիկ է՝

1-7-րդ կետում նշված քաղաքապետները օրացույցները համար թափանցիկ է՝

1-7-րդ կետում նշված քաղաքապետները օրացույցները համար թափանցիկ է՝

1-7-րդ կետում նշված քաղաքապետները օրացույցները համար թափանցիկ է՝

1-7-րդ կետում նշված քաղաքապետները օրացույցները համար թափանցիկ է՝

1-7-րդ կետում նշված քաղաքապետները օրացույցները համար թափանցիկ է՝

1-7-րդ կետում նշված քաղաքապետները օրացույցները համար թափանցիկ է՝

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-161):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

Առաջին մարզի առաջին աթլետի դասարանի աշխատակազմի ղեկավար (դասական ծառայության առաջատար մրցանակների խմբի 2-րդ ենթախումբ կողմից) ԳՂ-3-2-163):

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պեճական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (դասվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՊԶԲ-07/10» ծանկագրով կազմակերպում է գնահատման հարցում՝ «Պեճական կարիքների համար գորգերի եւ ուղեգրգերի ձեռքբերման» գնման ժամանակահատվածի կնքելու նպատակով: Գնահատման հարցումն հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 700 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդիցինվեստբանկ», Հ/Հ 247010010343 «Կոմուննախագիծ» ՓԲԸ-ի հաշվառման համար եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել դասվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ Բ.Երեւան, Կոմիտասի թ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, հանձնաժողովի ֆաքստառվար Լ.Ավան սյանին:

Հրավերն անձին սրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համադասախման փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը ղեկ է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման ժամը՝ գնահատման հարցումն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 15:00:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՍԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պեճական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (դասվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱԸԶԲ-07/61» ծանկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ ՀՀ Երեւանի ֆաղափառաբանի կարիքների համար Երեւան ֆաղափ Անտոնյան փողոցի երիզող փողոցի հենարանի վերակառուցման, փողոցի եւ նրա հարակից սահմանի բարեկարգման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 3200 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայրիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայքրոնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվառման համար եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել դասվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ Բ.Երեւան, Կոմիտասի թ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, հանձնաժողովի ֆաքստառվար Ա. Սարգսյանին:

Հրավերն անձին սրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համադասախման փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը ղեկ է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման ժամը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 10:00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՍԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պեճական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (դասվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱԸԶԲ-07/62» ծանկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ ՀՀ Երեւանի ֆաղափառաբանի կարիքների համար Երեւան ֆաղափ Սեբաստիա-Լենինգրայան փողոցների վերակառուցման աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 1300 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայրիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայքրոնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվառման համար եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել դասվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ Բ.Երեւան, Կոմիտասի թ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, հանձնաժողովի ֆաքստառվար Ա. Սարգսյանին:

Հրավերն անձին սրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համադասախման փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը ղեկ է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման ժամը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 11:00-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ս/թ ադրիյան նավերի եւ Երեւանի Հ. Գալստյանի անվան N 83 միջնակարգ դպրոցի (նախկին ռուսական N 83 միջնակարգ դպրոց) 50-ամյա հորեղանգը:
Ըջանվարներին խնդրում են դիմել կազմկոմիտե մինչեւ 2007 թ. մարտի 20-ը:
Հասցե՝ Բ. Երեւան 25, Օրբելի փող. 63 ԵՃՈՒ
Հեռախոս՝ 227-441
Ֆաքս՝ 37413341288
E-mail: papoyan@mail.ru, school-83@mail.ru

ՀԱՄԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԾԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ բնապաշտպանության նախարարության ՀՀ քաղաքի ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից՝ ՀՀ քաղաքի օրենսդրության համապատասխան 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն որոշումների լիարժեք կատարման նպատակով, նշվում է Երեւան քաղաքում գործող «ՍՎԱՅԻ ԱՍԻ ԿՈՆՏՐԱԿՏ» ՓԲԸ-ի սեփականության նպատակով 2,5 քմ/կ քաղաքի բնակավայրում թաղամասային նախագիծը:
Բոլոր սահմանափակումները, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ նախագիծը նախնական քարտեզին, կարող են աշխատանքային օրերին ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ քաղաքի ռեսուրսների կառավարման գործակալության (հասցեն՝ Կառավարական 3-րդ հոս, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):
Հաստատված կողմից փաստաթղթի նախնական քարտեզին (սույն ժողովի կազմակերպության կողմից) 22-ին, ժամը 16:00 Կառավարական 3-րդ հոս, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:
ՀՀ քաղաքի ռեսուրսների կառավարման գործակալություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Երեւան քաղաքապետարանի «Կարեն Դեմիրճյանի անվան Երեւանի մեթոդիստեն» ՓԲԸ-ն (դասվիրատու) ԵՄ-ԱՎԸԲԸ-02/24 ծանկագրով կազմակերպում է գնահատման հարցում՝ «Մեթոդիստենի մեթոդական առարկաների հանգույցների եւ առանձին դեպքերի վերականգնման-վերանորոգման» աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 2400 (երկու հազար չորս հարյուր) ՀՀ դրամ փոխանցել «Կոմուննախագիծ» ՓԲԸ, «Կարեն Դեմիրճյանի անվան Երեւանի մեթոդիստեն» ՓԲԸ-ի Հ/Հ 1930000358920100 հաշվառման համար եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից մինչեւ 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել դասվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ Բ. Երեւան-33, Մ. Քաղաքային թուղ. 76, հեռ.՝ 27-74-37 կամ 27-50-18:
Հրավերն անձին սրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համադասախման փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը ղեկ է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման ժամը՝ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 15:00: